

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra tělesné výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRAHA 2017

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra tělesné výchovy

**JEZDECTVÍ JAKO VHODNÁ SPORTOVNÍ AKTIVITA PRO VOLNÝ ČAS
DĚTÍ A MLÁDEŽE**

**HORSE RIDING AS AN APPROPRIATE LEISURE SPORT ACTIVITY FOR
CHILDREN AND THE YOUTH**

Bakalářská práce

JOSEF JENČ

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Hrabinec, CSc.

PRAHA 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Doc. PhDr. Jiřího Hrabince, CSc.

V práci jsem použil informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 10. 7. 2017

.....
vlastnoruční podpis

Anotace

Předmětem odborného zájmu je jezdeckví jako specifická volnočasová aktivita. Práce analyzuje oblast jezdeckví jako aktivitu zvolenou dětmi. Objasňuje hlavní problematiku a odborné termíny týkající se jezdeckví a práce s koňmi. Nahlíží do problematiky výuky jezdeckví jako placené služby. Cílem práce a současně jejím očekávaným výstupem je zpracování **komplexnějšího náhledu na utváření a vývoj zájmu dětí o jezdeckví a na problémy jeho realizace. Prostředkem dosažení tohoto záměru bylo stanovení pracovních hypotéz a využití metod k jejich ověření: dotazníkové šetření, individuální rozhovor, analýza finanční náročnosti jezdeckého vybavení a výuky jezdeckví pro první období (zkouška základního výcviku jezdce).**

V teoretických východiscích je zpracován vhlad do oblasti vývojové psychologie, zejména pak v souvislosti s dětskou motivací, jejími proměnami v čase a vlivy, které na tuto motivaci působí.

Ve výsledkové části je proveden výzkum vývoje motivace dětí vzhledem ke zvolené sportovní aktivitě a možných vlivům, které na tuto motivaci působí.

Klíčová slova

Dětská osobnost, vývoj, motivace k jezdeckví, vliv rodičů, finanční náročnost, rozvoj speciálních kompetencí (přínos osobnosti).

Abstract

This thesis focuses on horse riding like a leisure time activity being chosen by children. It explains the major issues and professional terms related to the horse riding and working with horses. It views horse riding instructions as a paid service. The objective and at the same time its expected output is processing of **the more complex view on the children's interest in horse riding forming and developing and its implementation. The means of reaching this purpose was working hypotheses determination and implementing methods for their verification, e.g. a**

questionnaire survey, individual interviews, analysis of riding equipment and instructions financial demands at the beginner's phase (the rider basic training test).

In the theoretical part, there is an insight into the developmental psychology adopted, in particular that in the relation to the child motivation, its transformations in time, and influences with some impact.

In the latter part, there is a research carried out; it deals with the child motivation to the given sport activity.

Key Words

Child personality, development, motivation to horse riding, parents 'impact, financial demands, special competences development (personality contribution)

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. PROBLÉM A CÍL PRÁCE	8
3. TEORETICKÁ ČÁST	10
3.1. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGICKÁ VÝCHODISKA, VHLED DO PROBLEMATIKY	10
3.1.1 <i>Oblast dětské psychiky se zaměřením na cílenou tematiku</i>	13
3.1.2 <i>Oblast jezdeckví a prostředí koní</i>	17
3.2. DĚTSKÁ MOTIVACE A JEJÍ SPECIFIKA VE VÝCHOVĚ VE VOLNÉM ČASE	20
3.2.1 <i>Faktory ovlivňující motivy dětí v souvislosti s jezdeckvím</i>	22
3.2.2 <i>Vliv rodičů na dětskou motivaci</i>	24
3.3. JEZDECTVÍ NA TRHU ČR.....	26
3.3.1 <i>Výcvik jezdeckví jako služba – možnosti a využití</i>	27
3.4. SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	31
4. HYPOTÉZY	33
4.1. STANOVENÍ HYPOTÉZ	33
5. METODY A POSTUP PRÁCE	34
5.1. ROZHOVOR	34
5.2. DOTAZNÍK.....	34
5.3. ANALÝZA NABÍDKY A CENOVÝCH RELACÍ JEZDECKÉHO VYBAVENÍ A FINANČNÍ NÁROČNOST VÝUKY JEZDECTVÍ PRO PRVNÍ OBDOBÍ VÝCVIKU DO ZZVJ	34
6. VÝSLEDKOVÁ ČÁST	36
6.1. ROZHOVOR S INSTRUKTORKOU VŠESTRANNÉHO VÝCVIKU JEZDECTVÍ.....	36
6.1.1 <i>Cíl individuálního rozhovoru, jeho obsah a průběh</i>	36
6.1.2 <i>Využití poznatků z individuálního rozhovoru</i>	37
6.2. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	41
6.2.1 <i>Charakteristika vzorku respondentů, zamyšlení nad relevantností výsledků výzkumu</i>	41
6.2.2 <i>Vyhodnocení náleží dotazníkového šetření v tabulkách a grafech</i>	43
6.3. ANALÝZA NABÍDKY A CENOVÝCH RELACÍ JEZDECKÉHO VYBAVENÍ A FINANČNÍ NÁROČNOST VÝUKY JEZDECTVÍ PRO PRVNÍ OBDOBÍ VÝCVIKU DO ZZVJ	63
6.3.1 <i>Finanční náročnost prvotního vybavení jezdeckvé</i>	63
6.3.2 <i>Finanční náročnost výuky jezdeckví pro děti v náhodně vybraných jízdárnách</i>	64
7. DISKUSE	67
7.1. DISKUSE KE ZVOLENÉ METODOLOGII	67
7.2. DISKUSE KE STANOVENÝM HYPOTÉZÁM	68
8. ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ A NASTUDOVANÉ LITERATURY	73
SEZNAM PŘÍLOH	76
POUŽITÉ ZKRATKY	76

1. ÚVOD

Vztah člověka ke koním a koní k člověku se vyvíjí v toku času již několik tisíc let. Proces domestikace koní změnil život lidí i koní. Lidé získali prostřednictvím koní větší pohyblivost, narostly možnosti využití koní k práci, kůň poskytl i klasické živočišné produkty (mléko, maso, kůže, trus). Zdomácnění koně ovlivnilo duchovní život lidí, vznikaly celé kočovnické, jezdecké kultury, které zapůsobily na běh lidských dějin.

Role koní v lidském světě a role lidí v tom koňském se proměňují a vyvíjejí. Například dopravní možnosti zaznamenaly mnoho alternativ a člověk se v současnosti pohybuje pomocí jiných prostředků. Současné ozbrojené konflikty mezi lidmi mají zcela odlišný charakter než války předchozí; koně v nich prakticky hrají mizivou roli. V profesích, ve kterých koně mívali důležitý význam, je většinou nahradily čím dál dokonalejší stroje. Přestože je kůň lidmi stále využíván, intenzita tohoto uplatnění není srovnatelná s žádnou jinou předchozí dobou. Koní proto výrazně ubylo, ale vztah lidí k nim a interakce s nimi přetrvávají.

Jaká je tedy dnes situace ve vztahu člověk – kůň? Veskrze pozitivní. Kůň má stále výsadní postavení mezi zvířaty. V České republice je méně využíván pro práci a více pro sport a rekreaci. Koně zůstali věrnými společníky a přáteli člověka. V některých oblastech lidských činností svůj význam neztratili, dokonce se jejich role vracejí (práce v nedostupných terénech, u policie). I dnes jsou mnohdy chováni pro práci v zemědělství a v lesním průmyslu, jindy pro sportovní využití, nebo pro rekreační účely při zájmových aktivitách. Využití nacházejí i v oborech, kde dříve uplatnění neměli, jakými jsou zdravotnictví (hiporehabilitace neboli hipoterapie či parajezdeckví).

2. Problém a cíl práce

Práce se zabývá vztahem dítěte a koně, konkrétně pak tematikou jezdeckví. Moje dlouholeté zkušenosti ukazují, že kůň je pro mnoho dětí fascinujícím zvířetem a přitahuje jejich pozornost jako magnet: koně jsou velcí, silní a nádherní. Rodiče své děti přihlašují do kroužků při jezdeckých klubech. Někteří rodiče zajišťují individuální hodiny jezdeckví u malochovatelů nebo si dokonce koně pořídí sami. Domnívám se, že v následných aktivitách dochází k utváření dosud neznámé formy pout mezi dítětem a koněm, k navazování úzkých vztahů k živé přírodě.

Dítě se učí vnímat souvislosti, které dosud nevidělo a nechápalo. Pozitivně se tak posouvají hranice psychického vývoje dítěte. Realizace tohoto dětského zájmu se však může stát problémem, který se dotýká nejen rodičů, ale také instruktora jezdeckví, který by měl hledat odpovědi na základní otázky: Jak tuto vášeň vnímají rodiče? Jak výuka jízdy na koni ekonomicky zatíží chod domácnosti? Jakými prostředky mohou rodiče své děti při budování vztahu ke koním motivovat? Na tyto, i další otázky, které s problematikou dětského jezdeckví souvisejí, je zaměřeno dotazníkové šetření.

Formulace výzkumného problému ve formě hlavní výzkumné otázky:

Které vlivy působí na utváření a realizaci zájmu dětí o jezdeckví?

Cíl práce

Cílem práce je přinést **komplexnější náhled na utváření a vývoj zájmu dětí o jezdeckví a na jeho časovou a finanční náročnost.**

Z tohoto cíle vyplývají následující výzkumné otázky:

1. V jakém věku se formuje motivace dětí k jezdeckví?
2. Co a kdo ovlivňuje tuto motivaci?
3. Zda a jak se v průběhu doby vyvíjí vztah dětí k jezdeckví?
4. Existují v těchto otázkách rozdíly mezi chlapci a děvčaty?
5. Jaká je časová a finanční náročnost jezdeckví pro první období výcviku do zkoušek základního výcviku jezdce (dále jen ZZVJ)?

Prostředkem dosažení stanoveného cíle jsou následující výzkumné metody: dotazníkové šetření, rozhovor, analýza finanční náročnosti jezdeckého vybavení a výuky jezdeckví pro první období výcviku do ZZVJ.

3. Teoretická část

3.1. Základní terminologická východiska, vzhled do problematiky

Práce se opírá o odborné termíny, které je potřeba objasnit, aby byly zřejmé souvislosti. Jelikož se práce zabývá motivací dětí k jezdeckví, bude nutné nahlédnout do problematiky obou okruhů zájmu.

Ve které *etapě dětského vývoje* je možné hovořit o vlivu vlastních vědomých motivů a postojů? Od této informace se totiž bude odvíjet vzhled do oblasti motivace dítěte vzhledem k formování zájmu o konkrétní činnost.

Co nás z tematiky osobnosti dítěte zajímá?

- **vývoj tělesný** (síla, výška, váha - jsou pro jezdeckví normativní);
- **vývoj sociální** (jak dítě přijímá autoritu, jak komunikuje);
- **vývoj emoční a volní** (jak se dokáže ovládat, jak umí dát najevo cit);
- **vývoj motivů** (co a jak na něj působí, kdy a čím je ovlivnitelné).

Tematika jezdeckví a tělesné vyzrálosti:

Co se týče věku vhodného k začátku výcviku jezdeckví, dalo by se říci, že není omezen, ale jsou zde jistá pravidla. Spodní hranice pro vodění (dítě sedí na poníkovi a je vezen pod dohledem zkušeného dospělého) je omezena tím, že dítě musí umět na hřbetě sedět a udržet se. Dítě, které není schopno udržet na koni samo svou rovnováhou, musí v sedle sedět s jinou dospělou osobou anebo musí jít dospělá osoba vedle koně a dítě přidržovat za nohu. To se týká dětí přibližně do 4 let věku. Na hodinovou krokovou vyjížďku mohou děti od 10 let. Výuka jízdy na koni u dětí je možná opravdu *nejdříve od 10 let*. Podmínkou je pochopení co je to „kruh“, „změnit směr“ a která strana je levá a která pravá.¹

Začne-li dítě jezdit ve třech čtyřech letech, bude ještě dlouho odkázáno na pomoc dospělého. Dospělí mu pomáhají, protože dítě ještě nemá dostatek síly a ani potřebnou výšku. V pěti letech je schopné krátkodobě držet otěže, avšak stále se přidržuje sedla.

¹ Dostupné z: www.rancpohoda.cz/node/20 (předseda jezdeckého klubu Miroslav Tišl 2017)

Další pokrok ve vývoji motoriky nastává okolo sedmého roku, ale stále chybí potřebná síla. Až do věku kolem sedmi nebo osmi let se děti učí tak, že pozorují své okolí. Vše, co sourozenci, rodiče nebo přátelé považují za dobré nebo co předvádějí, chce dítě napodobovat a umět stejně dobře. Dítě se učí koordinovat vlastní pohyby a je schopné udržet rovnováhu i na koni. *Nejlépe jsou na učení připraveni 9 až 13leté děti.* Dokáží nejen ovládat své tělo, ale i chápat základní teoretická pravidla jezdeckví. Jezdeckví není jen záležitostí pocitů, ale i záležitostí logická, která se s přibývajícím věkem pro děti stává stále srozumitelnější. Od deseti let už není tak těžké dostat se do výcvikové stáje.²

Věková hranice pro účast dětí a juniorů na soutěžích vychází z mezinárodních pravidel FEI, čl. 124 o soutěžích a mistrovství. Věk sportovců při zařazení je *12-15 let*, kdy je možno pracovat s mladým organizmem, který je schopný přijmout základní principy jízdy na koni a později budovat danou specializaci.³

Tematika motivace a psychické zralosti:

Období předškolního věku je označováno, jako věk iniciativy v jeho průběhu začíná motivace jednání postupně tíhnout k větší uvědomělosti a záměrnosti, nicméně přelétavost motivů je zde ještě veliká. Vůli dítěte v předškolním věku posiluje vedení k zachování návyků a pravidel. Hlavní potřebou u dětí předškolního věku je aktivita a sebeprosazení. Dítě má již dostatečnou schopnost odhadovat stupeň manipulační obtížnosti ve vztahu k vlastním výkonovým schopnostem. K naplnění tužeb mu ale chybí mnohé kompetence.⁴

Volný čas žáka, na 1. stupni ZŠ bývá dost rozsáhlý, jeho organizace a náplň je většinou zajišťována dospělými. Přesto však jedinec tohoto věkového období má tendence nakládat se svým volným časem podle svého rozhodnutí. V období dospívání, *přibližně po 10. roku života jedince*, kdy se dostává do období pubescence, dochází

² Čerpáno z: *DP Kateřiny Grundové*; MU Brno 2007; str. 4;
dostupné: http://is.muni.cz/th/79469/pedf_m/Diplomova_prace.txt

³ Dostupné z:
http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_vseobecna_pravidla_0603_1.pdf

⁴ Dostupné z: www.fi.muni.cz/~qprokes/socka/socka3.html#Obecnachar ; (2017)

ke kvalitativně novému sebeuvědomování, které je spojeno se snahou o samostatnost a s touhou rozhodovat sám o sobě.⁵

Zajímavým se jeví transfer našeho tématu motivace do výzkumu švýcarského psychologa Jeana Piageta (1932). Ten se domnívá, že podstata veškeré *morálky* (svědomitost k plnění povinností)⁶ spočívá v respektu, který si jedinec vytváří k pravidlům. Na základě studia dětské hry stanovil dva typy morálky, které na sebe vývojově navazují. Z výzkumu zjistil, že v *heteronomním stadiu* (od dvou let do konce mladšího školního věku) se děti podřizují příkazům a pravidlům dospělých. Správné jednání je takové, které se řídí pravidly dospělých. Za špatné je považováno neposlechnutí příkazů nebo porušení pravidel. V tomto věku vyžadujeme, kontrolujeme, vedeme k zodpovědnosti a sebekontrolě. V *autonomním stadiu* (starší školní věk a výše) už hlavní zájem dítěte není psychomotorický, ale sociální. Od 11 let jsou pravidla hry všem hráčům známa v celé jejich úplnosti a zřídka se objevují protichůdné informace i o nejdetailejších pravidlech. Dítě se již samostatně rozhoduje a v ideálním případě přijímá odpovědnost za svá rozhodnutí a činy (za účasti svědomí). Abychom dovolili mladému člověku dospět k morální autonomii, musí být výchovné vedení spíše nepřímé, umožňovat vlastní rozhodování a volbu, ale vybízet k převzetí odpovědnosti.⁷

Jezdectví není pro začátečníky snadnou záležitostí. Přivyknout pohybu koňského hřbetu, naučit se s koněm splynout, správně jej pobízet a vést zamýšleným směrem, zbavit se strachu. To jsou úskalí, jejichž překonání vyžaduje silně motivované chování, trpělivost a odhodlanost. Jezdectví je aktivitou náročnou a nebezpečnou spojenou s mnoha úrazy. Dítě, které nerespektuje zákonitosti a pevně zakotvená pravidla chování v interakci s koněm, se vystavuje zvýšenému riziku vzniku úrazu. Je nutné, aby bylo dítě natolik vyzrálé a pochopilo tato rizika v co možná největší míře zodpovědnosti.

Z četných webových stránek jízdáren, jezdeckých klubů a podobných sdružení je možné vysledovat, že přijímají děti již od dvou let. Jedná se ale většinou o zájmové kroužky

⁵ SPOUSTA, Vladimír: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*; vydala PF MU, Brno 1994; str. 31 - 32; ISBN 80-210-1007-X

⁶ KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM VĚRY PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); str. 509, ISBN 80-200-0607-9

⁷ VACEK, Pavel: *Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech*; nakl. Gaudeamus, Hradec Králové 2000; str. 13 -15; ISBN 80-7041-148-1

jízdy na ponících, kde jsou děti voděny instruktorem. Těžko se dá hovořit o vědomém motivu dítěte, neboť v tomto věku se dítě nemůže, vzhledem ke své psychosociální nevyzrállosti, rozhodovat o tom, který svůj zájem bude preferovat. Ve věku tří nebo čtyř let se dítě teprve začíná zajímat o své okolí a objevovat svět zvířat. Jenom rodiče svým chováním ovlivňují, zda se jejich dítě stane přítelem koní či nikoliv.

Zhruba kolem 10. roku (v závislosti na individualitě jedince) dítě dozrává fyzicky i psychicky k cílenému jednání, jak naložit se svým volným časem. Z výše uvedených důvodů je výzkumné šetření zaměřeno na děti mladšího a staršího školního věku. Takové dítě již disponuje vlastnostmi osobnosti, které mu dovolují integrovat vlastní motivy rozhodnutí.

3.1.1 Oblast dětské psychiky se zaměřením na cílenou tematiku

Každá osobnost, tedy i dětská, je zcela jedinečná a neopakovatelná. Každé dítě disponuje jinými psychickými vlastnostmi a dovednostmi. *Metodika psychologie* je rozsáhlá, ale většina údajů o psychických procesech a jejich vývoji je získávána pozorováním vnějšího chování – tedy metodou *extraspekce* (lat. extra – zvenčí). U dětí, zvláště u těch menších, je to jediná možná metoda pro získání použitelných dat.⁸

Psychika: (lat. psýché – duše) nauka o duši, dnes věda o psychičnu v nejširším slova smyslu; soubor duševních jevů.⁹

Vývoj jedince: znamená proces, ve kterém se systém mění v průběhu času. Nejde přitom jen o změnu velikosti (růst), ale zároveň o jeho kvalitativní přeměny: zárodek – mládě – dospělý jedinec. Vývoj osobnosti zahrnuje dva navzájem spjaté aspekty: **zrání a vzájemné působení jedince s prostředím**. Jejich jednota vytváří vývoj osobnosti.¹⁰

Osobnost: člověk se všemi jeho psychickými, biologickými i sociálními znaky. K osobnosti patří všechny psychické procesy, stavy a vlastnosti určitého člověka. Když mluvíme o osobnosti, zdůrazňujeme tím: ucelenost jednotlivých psychických jevů

⁸ LANGMEIER, Josef, LANGMEIER, Miloš, KREJČÍŘOVÁ, Dana: *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyziologie*; vydal. H & H; Praha 1998; str. 17; ISBN 80-86180-03-4

⁹ KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM Věry PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); str. 633, ISBN 80-200-0607-9

¹⁰ ČÁP, Jan: *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*; vydav. ISV, Praha 1996; str. 10; ISBN 80-85866-15-3

(např. nelze oddělovat myšlení od zájmů apod.); uspořádání, strukturu psychických jevů (např., který zájem je hlavní a který druhořadý); odlišnost jedince od ostatních, tj. jedinečnost psychických znaků.¹¹

Mladší školní věk: zpravidla se kryje s prvními pěti lety školní docházky (6 – 11 let); psychologicky bývá toto období charakterizováno jako „období střízlivého realismu“ na rozdíl od předškolního období, které je obdobím mnohem více ovlivněným okamžitými přáními a nevázanou fantazií dítěte. Zpočátku je dítě závislé na tom, co mu autority povědí (naivní realizmus). Později je vůči autoritám kritičtější, ověřuje si poznatky prozkoumáváním, přemýšlením a srovnáváním informací z různých zdrojů (kritický realizmus).¹²

Přibližně v osmi letech dítě soustřeďuje energii na zdokonalování schopností, které už má, a na prohlubování vědomostí a znalostí. Osmileté děti silně prožívají vlastní nezávislost a chtějí se samy rozhodovat o tom, co budou dělat a s kým se budou kamarádit. Zájem a pozornost se postupně přesouvá od rodičů a sourozenců ke stejně starým kamarádům a spolužákům a k oddílovým a skupinovým aktivitám.¹³

Ve srovnání s prudkými afektivními reakcemi a rychlými změnami nálad v předchozích stadiích (předškolní věk a níže) se zdokonaluje sebeovládání dítěte, vytrvalost, soustředěná pozornost při učení nebo při plnění jiných povinností, i když to ještě neodpovídá představám a požadavkům dospělých.¹⁴

Starší školní věk: (11 - 15 let); pro období je typický rozvoj vyspělého (formálně abstraktního) myšlení. Tělesný vývoj je ve znamení akcelerace. Sociální vývoj jedince je určen často tím, že dítě hledá způsob, jak se z dosavadních rodinných pout uvolnit – někdy klidným způsobem, jindy revoltou. Bývají nadměrně kritičtí a na druhé straně někdy přejímají názory a postoje opačné.¹⁵

¹¹ ČÁP, Jan: *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*; vydav. ISV, Praha 1996; str. 9; ISBN 80-85866-15-3

¹² LANGMEIER, Josef, LANGMEIER, Miloš, KREJČÍŘOVÁ, Dana: *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyziologie*; vydal. H & H; Praha 1998; str. 82 - 83; ISBN 80-86180-03-4

¹³ ALLEN, Eileen, K., LYN, Marotz, R.: *Přehled vývoj dítěte od prenatálního období do 8 let*; nakl. Portál, Praha 2002; z amerického vydání přeložila Petra Vlčková; str. 144; ISBN 80-7178-614-4

¹⁴ ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 139; ISBN 80-7066-534-3

¹⁵ LANGMEIER, Josef, LANGMEIER, Miloš, KREJČÍŘOVÁ, Dana: *Vývojová psychologie s úvodem do vývojové neurofyziologie*; vydal. H & H; Praha 1998; str. 88 - 92; ISBN 80-86180-03-4

Do období staršího školního věku patří částečně i doba dospívání. Dospívající se liší od mladšího dítěte v tom, že je schopen konstruovat teorie a zabývat se volbou své životní dráhy, která by odpovídala jeho zaměření a dovolila mu uspokojit jeho potřeby vytvářet nové názory.¹⁶

Adolescent: věkové období od skončení puberty do úplné fyzické a psychické zralosti.¹⁷

Motivace: je termín odvozený z latinského movere – hýbati, pohybovati. Znamená souhrn hybných činitelů v činnostech, učení a osobnosti. Hybným činitelem míníme takové skutečnosti, které jedince podněcují, podporují, nebo naopak tlumí, aby něco konal, nebo nekonal.¹⁸

Motiv: pohnutka vědomého jednání, chování, podnět.¹⁹

Vnitřní motivace: pohnutky vlastní potřeby; děláme, protože nás to baví, je to pro nás nějakým způsobem přitažlivé; činnost je hnána pocitem, že má pro nás smysl.²⁰

Vnější motivace: děláme věci, které bychom sami od sebe nedělali, jejichž splněním dosáhneme nějaké výhody, odměny, pochvaly nebo se vyhneme nepříjemnostem či dokonce sankcím. Takovou činnost budeme dělat však jen do té doby, pokud za ni něco získáváme, nebo se jí vyhneme nějakým postihům.²¹

Potřeba: subsystém organismu (s aspekty biologickými, u člověka také psychologickými a sociologickými), který pobízí k vyhledávání určité podmínky nezbytné k životu, popřípadě vede k vyhýbání se určité podmínce, která je pro život nepříznivá. Člověk prožívá uspokojení a neuspokojení potřeb v rozmanitých emocích.²²

¹⁶ PIAGET, Jean: *Psychologie dítěte*; nakl. Portál, Praha 1997; str. 135; ISBN 80-7178-146-0

¹⁷ KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM VĚRY PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); str. 22; ISBN 80-200-0607-9

¹⁸ ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 84; ISBN 80-7066-534-3

¹⁹ KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM VĚRY PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); str. 511; ISBN 80-200-0607-9

²⁰ NOVÁČKOVÁ, Jana; dostupné z: www.respektovani.com/detailc.php?idc=60; (2017); publikováno v Učitelstských novinách č. 8/2001

²¹ NOVÁČKOVÁ, Jana; dostupné z: www.respektovani.com/detailc.php?idc=60; (2017); publikováno v Učitelstských novinách č. 8/2001

²² ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 84; ISBN 80-7066-534-3

Postoj: specifické získané dispozice pozitivního nebo negativního hodnocení na základě poznání příslušného objektu.²³

Dovednost: schopnost vykonávat určitou činnost.²⁴

Vůle: záměrné, cílevědomé úsilí, které směřuje k dosažení vědomě vytčeného cíle pomocí zvolených prostředků.²⁵

Senzitivní stadium: pojem z vývojové psychologie; je to termín převzatý z biologie, v níž označuje období jedince, kdy je organismus vysoce přístupný vlivu určitých podnětů k rozvinutí určité funkce. Každé stadium vývoje může být senzitivní pro některý aspekt psychického vývoje. Například první rok života má zásadní vliv na formování osobních vztahů s druhými lidmi, předškolní věk je senzitivním obdobím pro vývoj řeči, her, fantazie, zvědavosti, kreslení a konstruování, mladší školní věk je typický vysokým stupněm přijímání učitelova vlivu, ochotu napodobovat a učit se.²⁶

Volný čas dítěte se většinou vymezuje tak, že se z celkového časového úhrnu odečte doba trávená ve škole a dále některé části mimoškolní doby: (přesuny, spánek, přijímání potravy apod.).²⁷

Formulace východisek:

- **děti předškolního věku** jsou zcela závislé na rozhodování rodičů, jejich vůle není stabilní a motivace k činnostem se stále mění; k jezdeckví je zapotřebí fyzické pomoci dospělého z důvodu tělesné nevyzrálosti k jízdě na koni;
- **děti do 10 let** jsou ještě hodně ovlivnitelné a mají své, často nestálé představy o vykonávané činnosti; fyzicky jsou zralé na jízdu na koni; vhodný věk pro započetí jezdeckého výcviku (se zřetelem na individualitu);

²³ ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 86; ISBN 80-7066-534-3

²⁴ Internetový Slovník spisovné češtiny na stránkách Ústavu pro jazyk český; dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>; (2017)

²⁵ BUREŠOVÁ, Iva: *Obecná psychologie*; studijní materiál MU v Brně; dostupné z: https://is.muni.cz/el/1441/podzim2011/SPSPC_PSY/Obecna_psychologie_Buresova.doc; (2017)

²⁶ ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 135; ISBN 80-7066-534-3

²⁷ ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; str. 306; ISBN 80-7066-534-3

- **děti v období kolem dospívání** jsou zcela zralí pro jezdeckví, mají dostatek síly i pohyblivosti; psychicky jsou schopni za sebe samostatně rozhodovat, jsou schopné sledovat své potřeby, motivy, postoje; jejich názor je reálně akceptovatelný; riziko afektovanosti (hormonální nevyváženost) – koně vyžadují hodně času a trpělivosti, a proto v kritických obdobích vývoje jedince (puberta, adolescence) může docházet k útlumu či úplnému opuštění aktivity;

3.1.2 Oblast jezdeckví a prostředí koní

V oblasti jezdeckví a prostředí koní je mnoho odborných výrazů a slangových termínů. Vhled do této tematiky je nutný pro ozřejmění a pochopení souvislostí v řešené problematice.

*Jezdecká výstroj pro začátečníky*²⁸: výstroj vhodná pro první fázi výcviku;

- *Jezdecká přilba (též helma)* je velmi důležitá, zamezuje poranění hlavy; musí mít zapínání na přezku pod bradou; přilba musí být z odolného (pevného) materiálu; měla by obsahovat nerozbitnou a měkkou ochranu brady; na mnoha jízdárnách je jezdecká přilba pro jezdce mladší 16 let povinná;²⁹
- *Jezdecké boty* jsou dva základní druhy – gumové a kožené; pro začátečníky stačí gumové; chrání kotníky a holeň; boty by měly mít pevnou podrážku s nízkým podpatkem, aby třmen neproklouzával (bezpečnostní opatření); existují i kotníkové jezdecké boty zvané *pérka* – výhodou je absence zapařování holeně a lýtek; pérka s *chapsy* jsou spolehlivou náhražkou vysoké jezdecké boty;
- *Jezdecké kalhoty – rajtky* jsou těsně padnoucí jezdecké kalhoty; pomáhají udržet cit pro správný sed jezdce; pro začátečníky stačí legíny; pokud jsou rajtky z vnitřní strany pokryté silikonovým gripem mají i bezpečnostní funkci;
- *Bičík* – používá se k dodání většího důrazu dané pobídce; mívá délku 80 cm; začátečník se nejdříve učí koně popohánět sedem a holeněmi – bičík tedy není zcela nutnou pomůckou;

²⁸ HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; str. 40- 41; ISBN 80-7237-020-0

²⁹ HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; str. 144 - 145; ISBN 978-80-7234-933-3

- *Rukavice* – kožené rukavice; chrání ruce před puchýři; jsou zesílené na vnitřní straně prsteníku a na palci;
- *Chaps* – kožené chrániče holení³⁰ – jsou to návleky na holeň jezdce, mají za úkol chránit nohu jezdce před odřením o sedlo nebo o třmenové řemeny, zavazují se přes kalhoty; umožňují ježdění v džínách;

*Používané jezdecké potřeby*³¹, *lonžování*, *jízdárna*, *voltiž*:

Uzdečka: slouží k připevnění udidla, skládá se z několika řemíků: nátylník, podhrdelník, dvě lícnice, ke kterým se připevňuje udidlo, čelenka, nánosník, podbradník;

Otěže: připevňují se do kroužků udidla; slouží k ovládání koně; rozlišujeme dva druhy otěží: drezurní a skokové;

Sedlo: je velmi důležité; musí koni i jezdcí pasovat na míru; existuje více druhů sedel; nejvíce, používanými jsou drezurní, skoková a pro všestranné použití;

Třmeny: ocelové závěsy upevněné k sedlu třmenovými řemeny, do nichž jezdec vsunuje nohu; výhodné jsou pojistné řemeny s gumovým kroužkem, které se při pádu otevrou a nohy jezdce tak nemohou uváznout ve třmeni (bezpečnostní funkce);³²

Lonžování – obvykle jím začíná první výcvik; vedení koně na kruhu pomocí dlouhé opratě (lonže); kůň reaguje na pomůcky a hlasové povely;³³

Jízdárna – jízdárenský obdélník tvoří dvě krátké a dvě dlouhé stěny; základní míry jsou 20 x 40 nebo 20 x 60 m;³⁴

Voltiž – cvičení na koni; místo sedla má kůň *obřišník* (širší popruh, který se připevňuje na hřbet koně) se dvěma držadly, kterých se dítě drží; kůň je veden na *lonži*

³⁰ GOHLOVÁ, Christiane: *Jezdíme pro radost*; nakl. Granit; Praha 1995; z němčiny přeložila Brúnová Kateřina; str. 84; ISBN 80-85805-28-6

³¹ HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; str. 131 - 134; ISBN 978-80-7234-933-3

³² HENDERSONOVÁ, Carolyn: *Péče o koně*; nakl. Cesty; Praha 1999; z angličtiny přeložila Kholová Helena; str. 47; ISBN 80-7181-318-4

³³ HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; str. 119; ISBN 978-80-7234-933-3

³⁴ HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; str. 129; ISBN 978-80-7234-933-3

(na dlouhém vodítku); dítě se učí udržet rovnováhu, sedět bez držení, klečat na koni, stát apod.; je nutné mít trpělivého koně;³⁵

Jezdecký klub, jezdecký oddíl, jezdecká společnost, zapsaný spolek, apod. je v rámci České jezdecké federace (dále jen ČJF) jednotně nazýván „subjektem ČJF“; subjektem se může stát:

- právnická osoba (spolek, jezdecký oddíl, klub, společnost s ručením omezeným, akciová společnost); může vstoupit do ČJF přímo a stát se mateřským subjektem prostřednictvím, kterého vstupují do ČJF fyzické osoby nepodnikající (občané);
- fyzická osoba provozující živnost v oboru jezdeckví; může vstoupit do ČJF přímo a stát se mateřským subjektem prostřednictvím, kterého vstupují do ČJF fyzické osoby nepodnikající (občané);
- fyzická osoba neprovozující živnost v oboru jezdeckví (občan) může mít pouze jeden mateřský subjekt, jehož prostřednictvím vstoupí do ČJF;³⁶

Akreditovaný cvičitel jezdeckví – kvalifikaci cvičitele či instruktora může získat uchazeč absolutoriem vzdělávacího kurzu na pracovišti akreditovaném MŠMT a schváleném ČJF; uchazeč musí být starší 18 let a být držitelem jezdecké licence minimálně 3 roky; kvalifikaci cvičitele lze získat jako **všeobecnou** (současně pro skoky, drezuru, všestrannost a vytrvalost) nebo **samostatně pro disciplíny** spřežení, voltiž a reining;³⁷ toto členění znamená, že všeobecný cvičitel vykonává většinou výuku začátečníků a poté, kdy se klient (dítě) během výcviku začíná specializovat a projevovat určité konkrétní vlohly či zaměření na cílovou jezdeckou disciplínu, je možné, aby dítě převzal specializovaný trenér, který má cenovou sazbu za hodinový trénink podstatně vyšší.

Funkce cvičitele (instruktora) či trenéra jezdeckví je jednou z nejdůležitějších, neboť dává základ začínajícím jezdcům. Je nutné pracovat na výchově a výcviku jezdců již

³⁵ HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; str. 42-43; ISBN 80-7237-020-0

³⁶ Dostupné z: <https://www.jezdeckvi.org/clenstvi-osoba>; (2017)

³⁷ Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/vzdelavani/dokumenty-vzdelani/2016_vzdelavani%20dokument_1.pdf; (2017)

od těch nejmladších. Oficiální *seznam jezdeckých škol v české republice* je dostupný na stránkách ČJF.³⁸

Každý rodič by měl zvážit, komu svěřuje své dítě a kdo zodpovídá za jeho zdraví, zda je po formální stránce vše v pořádku např. pro případ úrazu (pojištění). Je možné, že někteří rodiče platí neakreditovaným cvičitelům za služby, které nemusejí mít kýžený efekt.

Ve své práci budu zjišťovat ceny jezdeckých kurzů pro začínající dětské klienty a budu dále disponovat pojmem cvičitel a mít na mysli certifikovaného instruktora jezdeckví.

3.2 Dětská motivace a její specifika ve výchově ve volném čase

Jedním z důležitých znaků volného času je ten, že je naplněn činnostmi, které „mohu, ale nemusím“. A volný čas obsahuje činnosti různého druhu.

Činnosti obecně se mohou realizovat krátkodobě (i jednorázově), nebo dlouhodobě – mohou člověka provázet několik let nebo i celý život. Intenzita motivů může vzrůstat s příslušnou činností a jejím uspokojováním. Délka činnosti je navíc spjatá s mírou *vnitřní* či *vnější* motivace každého jedince.

Zatímco vnější motivace je podmíněna vnějšími podněty, uznáním veřejnosti, pochvalami, odměnami, povzbuzováním, vnitřní motivaci formuje niterní pocit úspěšnosti, uspokojení, radosti z vlastních výsledků, naplnění seberealizačních potřeb. V první fázi mladšího školního věku převládá, dle východisek předešlé kapitoly, motivace vnější, kdy na dítě působí zejména rodiče a lidé v bezprostředním okolí, dítě promítá své motivy na pozadí vlivů lidí, kterým věří. Přicházející zkušenosti přinášejí dítěti nové poznatky a také vyšší požadavky na pozornost, vytrvalost a sebeovládání. V optimálním případě vedou dítě k osvojení mnoha vědomostí a dovedností, zvyšují nabuzení a zájem o činnost, rozvíjí jeho sebehodnocení, které se časem přetvoří v motivaci vnitřní. Vladimír Spousta (1994) takový proces nazývá *adaptačním mechanismem*. Více či méně vědomé sebeformování postupuje od nápodoby, tedy identifikace s projevy vzorů, přes introjekci, tedy zvnitřňování jejich postojů, až

³⁸ Dostupné z: <http://www.cjf.cz/files/stranky/vzdelavani/jezdecke-skoly/Pasportizace.pdf>; (2017)

po zprvu schematické a postupně stále nezávisleji utvářené struktury hodnot, postojů a cílů, korespondujících stále více i s možnostmi jak vlastními, tak dané reality. Zjištěné nedostatky pak zpravidla vyvolávají snahu o další rozvoj psychických či fyzických schopností a sebeovládání a sebevýchovu k dosažení žádoucích vlastností osobnosti.³⁹

V předškolním a školním věku přisuzují děti svým rodičům vlastnosti, které jim dávají jistotu, že je rodiče ochrání. Přisuzují jim všemohoucnost a vševědounost daleko přesahující lidské schopnosti a možnosti. Tato vyznání víry napomáhají vývoji ega a umožňují zranitelnému dítěti rodiči zcela důvěřovat.⁴⁰

Vznik vnitřní motivace je zřejmě nejsilnějším motivujícím faktorem pro lidské jednání. Zrod vnitřní motivace je provázen pocitem, že nás něco baví, že činnost provádíme rádi, pro své vlastní uspokojení, nikoliv pro uspokojení někoho jiného. Podle Jany Nováčkové (2001) ale z vnitřní motivace děláme také věci, které nás nebaví, nejsou pro nás atraktivní, ale děláme je, protože jsme přesvědčeni, že je to tak správné, odpovídá to tomu, co jsme přijali za své, s čím souhlasíme, co má pro nás smysl.⁴¹

Znamená to, že pokud by dítě vykonávalo zájmovou činnost pouze z důvodu přání rodiče, bez přístupu či alespoň procesu utváření vlastního chtění, nedošlo by k hlubokému vnímání interakcí. Situace by nebyly zcela vytěženy, jednání by mohla proběhnout jen prostřednictvím povrchních prožitků. Dítě by prostě plnilo povinnost s možnými pocity vnitřního vzdoru a pravděpodobně i nespravedlnosti. Pokud je ale dítě rodičem manipulováno tak, že činnost vykonává z lásky k rodičům, protože je to jejich bytostné přání, a dítě je přesvědčeno, že je rodičům zavázáno a bude tedy proto poslušné, může být časem probuzen opravdový zájem o vykonávanou činnost, protože v realizaci určeného zájmu spatřuje vyšší smysl a necítí tedy vzdor.

Smyslu lidského chování a jeho motivů můžeme porozumět jen na základě pochopení jeho cílů. Mnohé ze zájmových činností se dají vysvětlit postavením dítěte v rodině, dominancí a úspěchy rodičů, drilem, který naopak může být kompenzační snahou

³⁹ SPOUSTA, Vladimír: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*; vydala PF MU, Brno 1994; str. 97; ISBN 80-210-1007-X

⁴⁰ ORVIN H. George: *Dospívání - kniha pro rodiče*; nakl. Grada; Praha 2001; z angličtiny přeložil Roubal Jan; str. 41; ISBN 80-247-0124-3

⁴¹ NOVÁČKOVÁ, Jana; dostupné z: www.respektovani.com/detailc.php?idc=60; (2017); publikováno v Učitelstských novinách č. 8/2001

rodičů vykřesat z dětí to, co sami nedokázali. Mezi pubertou a časnou dospělostí fyzická síla a zdatnost převažují nad zralostí těch struktur mozku, jež mají tlumit impulzivní hnutí mysli. Jestliže v tomto období dítě získá mety, může se stát profesionálem, u něhož se prvotní výzva promění v poslání, později popřípadě v živnost.⁴²

Limitující činitelé osobnosti dítěte vzhledem k volnému času:

- **věk** se všemi jeho zvláštnostmi – např. sociální nápodoba u předškoláků, afektovanost a revolta v pubertě, různá období vzdorů apod.;
- **pohlaví** – v oblasti jezdeckví nemají takový význam, ačkoliv chlapci mohou být více motivováni touhou po sportovním využití jezdeckví, dívky mohou např. tíhnout více k volné jízdě v přírodě; pohlaví může hrát určitou roli např. i při vypořádávání se strachem a obavami; chlapci rádi přejímají roli „chlapáctví“ – opět to ovšem souvisí s individualitou, nikoliv s pevným pravidlem;
- **fyzická kondice a zdravotní stav** – tento činitel je skutečným limitem pro koně (poníka); navíc fyzický stav je rovněž provázaný s psychickým stavem (sebepojetí, introspekce, regulace komplexů apod.)
- **psychická kondice** – dána temperamentem, výší inteligence a stupněm aktivity, energičnosti, podmiňující snahovou (volní) složku osobnosti⁴³.

3.2.1 Faktory ovlivňující motivy dětí v souvislosti s jezdeckvím

Činnostmi se člověk může *rekreovat* (oddych, zábava, rekreační sport, turistika apod.), ale může se jimi i *učit* (zájmové činnosti, koníčky).

Takovéto strukturování však nemůže být striktní, naopak jejich relativnost je určena individualitou jedince. Jezdeckví může být aktivitou vzdělávací a rekreační zároveň, a to nemyslím pouze na úroveň dovednostních aktivit výuky. Nemusí to nutně znamenat, že teprve když dítě zvládá základy jízdy, pak si může jezdeckví užívat k rekreaci a regeneraci sil. Samotné učení a zdokonalování dovedností bývá, při aktivaci vnitřní

⁴² HÖSCHEL, Cyril: článek publikovaný v Reflexu č. 27/2014; str. 66;

⁴³ SPOUSTA, Vladimír: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*; vydala PF MU, Brno 1994; str. 50; ISBN 80-210-1007-X

motivace, vzděláváním zábavným a zajímavým. Odpočinek a zábava se vzájemně doplňují. Jejich hodnota, spočívá hlavně v tom, jak přispívají k rozvoji osobnosti.

Motivy dětí jsou obecně ovlivňovány těmito faktory:

- *Vnitřními, tj. osobnostními*, které tvoří procesy, jevy a stavy osobnosti.
- *Vnějšími, tj. zejména* vliv rodinného prostředí, vliv školy, vliv sociálních skupin, ve kterých se dítě pohybuje (kroužky, sportovní oddíly, přátelské vazby), ale také prostředí, v němž jedinec vyrůstá (město – vesnice – samota). Příznivé nebo narušené životní prostředí, kulturní stimulace nebo její nedostatek, dobrá nebo omezená příležitost k učení a k činnostem může urychlovat nebo zpomalovat vývoj, podporovat ho nebo působit rušivě.

Pomineme rané období dětství, kdy tento zájem určí (jakkoliv kladně motivován) rodič a přejdeme k věku, kdy si dítě samo přeje výuku jezdeckví, samostatně své chtění dokáže definovat a zajistit jeho dosažení (dohodou s rodiči, přemluvením, apod.).

Christiane Gohlová uvádí důvody⁴⁴, proč děti začínají jezdit na koni.

Důvodem je prostá láska ke koním. Jedinec se může cítit okouzlen koňmi, ať už ho k tomuto okouzlení přivedlo cokoli. Mohli to být koně v pohádce či ve filmu (princ na koni, Pegas aj.), vzpomínka na dětství (koně ve výběhu), oblíbená písnička nebo fotografie divokých koní. Přistupují k tomu vlastnosti osobnosti, fantazie, emotivnost, temperament (labilita) apod. Dítě poháněno touto pohnutkou je šťastné s koněm kdekoli. Chce být s koněm, dotýkat se ho, trávit s ním čas, starat se o něho.

Důvodem je sen o jízdě volnou přírodou, o radostných zážitcích s koněm. Dítě může být hnáno fantazijní „pohádkovou“ představou o romantických vyjíždkách na louce, na mořském pobřeží, po lesní pěšině. V běžných jezdeckých školách probíhá výuka v hale. Začátečník se v uzavřené jízdárně může lépe soustředit na učení.

⁴⁴ GOHLOVÁ, Christiane: *Jezdíme pro radost*; nakl. Granit; Praha 1995; z němčiny přeložila Brůnová Kateřina; str. 10 - 19; ISBN 80-85805-28-6

Jezdectví se člověk musí naučit. Nejde to hned a není zcela jednoduché, osvojit si všechny techniky jízdy. Dítě může tempo postupu v této počáteční fázi výuky odradit.

Důvodem je touha být úspěšný na závodech. Děti s těmito ideály to mají v běžných jezdeckých školách nejlépe, protože celá výuka směřuje k pozdější účasti na závodech. Na obrázcích či v televizních přenosech vypadá drezura jednoduše. Ve výuce to ovšem znamená nepřetržitý trénink, hodiny a hodiny v hale i na prudkém slunci, bolesti v zádech. Existují ale různé možnosti účastnit se výkonnostních zkoušek, ty nejnižší nevyžadují tak tvrdé nároky. Záleží na talentu a motivaci dítěte. Cílené a specializované zaměření výcviku se může vykrystalizovat v průběhu času vzhledem k objevování talentu. Důležité vlastnosti osobnosti jsou fyzická odolnost, cílevědomost, vůle. Úspěšnost je zde silným determinantem motivace.

Důvodem je nápodoba. Touha jezdit stejně jako blízká osoba (člen rodiny, kamarád apod.). Jsou jezdci, kteří sedají na koně ze solidarity nebo z potřeby sdílení. Chování koní a hodiny jízdy potom dítě nezajímají tolik, jako nadšení rodiny. Mívají problém porozumět svému koni a předvídat jeho reakce. Odstranění těchto obtíží, závisí na tom, jak velká je nejistota jezdce v sedle. Vnější motivace se může časem přetřansformovat na motivaci vnitřní. Pokud se tak nestane, je lepší činnost ukončit. Žádný člen rodiny nemůže požadovat, aby bylo dítě opakovaně vystavováno strachu.

K důvodům, které přivedou dítě k jezdeckému, může přispět i potřeba aktivní činnosti, potřeba výkonu, potřeba rozvoje dovedností (zlepšování se), potřeba péče o druhé, potřeba seberealizace, potřeba kontaktu s přírodou a jiným živočišným druhem, potřeba sociálních kontaktů, potřeba sounáležitosti a další.

3.2.2 Vliv rodičů na dětskou motivaci

Dětství je jen malou částí lidské zkušenosti. Ten, kdo se pokouší porozumět dětem, aniž by se snažil dohlédnout za obzor jeho osobnosti, toho moc neuvidí. Rodiče usnadňují dětem život tím, jak si v životě sami vedou. Poznat sebe sama a poznat se navzájem v milujícím a vstřícném vztahu je jedna z hlavních cest k plnohodnotnému životu. Rodič přejímá úlohu rádce příštím generacím. Rádce má být moudrý a důvěru vzbuzující. Z každého rodičovského slova musí být zřejmé, že o dítě jeví zájem, že je milováno. Dítě potřebuje rodiče, ze kterých se stávají moudří a důvěryhodní rádci.

Když se na funkci rodiny podíváme z jiné strany, z pozice společnosti a státu, není možné opomenout, že rodina má ve vyspělých společnostech právní odpovědnost za výchovu svých dětí. Tato odpovědnost vychází z historických a kulturních tradic života společnosti a je zakotvena i v jejích sociálních normách. Na rodinu dopadají celkové a dlouhodobé důsledky výchovy svých dětí.

Z postavení rodiny vůči ostatním činitelům výchovy působícím na dítě v jeho volném čase vyplývá několik obecných závěrů:

- Rodiče jsou nejdůležitějšími vychovateli, všichni ostatní vychovatelé mohou pouze doplňovat to, čeho ve výchově dosáhli rodiče;
- Čas, který věnují rodiče výchově svých dětí, není hodnota, která působí sama o sobě, ale přistupují k ní i ostatní činitelé kulturní, morální a pedagogické povahy;
- Rodiče nejsou zodpovědní jen za výchovu svých dětí v rodinném prostředí, ale za jejich výchovu vůbec;
- Nejdůležitějším předpokladem úspěšné rodinné výchovy je pozitivní (příznivý, nekonfliktní) společný životní způsob rodičů a dětí;
- Dobrou výchovu ve volném čase tvoří nabídka cílených kontaktů, zprostředkování zážitků a vhodné činnosti dětí – za to nese v první řadě odpovědnost rodina;
- Nepřímá výchova je pro výchovu ve volném čase důležitější než výchova přímá; nepřímou vychovávat znamená vytvořit dětem příznivé podmínky, ve kterých získané zkušenosti umožní utvářet vlastnosti mravného, pilného a schopného člověka.⁴⁵

Život člověka se skládá z činností, ať to jsou dětské hry nebo různé činnosti učební, pracovní, zájmové a rekreační. V takových činnostech má rodič možnost dítě ovlivňovat. Jedná tak prostřednictvím vlastních reakcí na činnost dítěte, napomíná ho, vysvětluje, hodnotí, povzbuzuje. Tím působí na jeho vnitřní prožívání a dává jeho činnostem další směr.

⁴⁵ SPOUSTA, Vladimír: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*; vydala PF MU, Brno 1994; str. 107; ISBN 80-210-1007-X

Člověk prostřednictvím různých činností plní své dílčí či dokonce životní cíle. Může jimi realizovat svůj smysl života. Rodič, učitel, instruktor, vychovatel, člen rodiny, přítel – zkrátka dospělý člověk, který se pohybuje v blízkosti dítěte a působí na něj, má v rukou zodpovědnost za formování vývoje dítěte. Může svými vlastními osobnostními zbraněmi (charismatem, temperamentem, charakterem apod.) pomoci dláždit cestu názorů, jednání a budování postojů zrajícího jedince. Takový proces může být i zhoubný a nebezpečný, eventuálně manipulující. Samozřejmě je důležité, jaký emoční vztah je mezi dítětem a osobou, která názory a postoje zprostředkovává.

Každá rodina buduje svůj osobitý životní způsob, pro který je rozhodující *hodnotový systém*. Ten dává směr aktivitám členů rodiny, jejich způsobu komunikace a organizování volného času.

Ve volném čase mohou ovlivňovat rodiče své děti dvěma zásadními způsoby:

- **Prostřednictvím svého životního způsobu**, rodinné (emoční) atmosféry, hodnotového systému, vnitřní stability rodiny;
- **Prostřednictvím vlastních postojů k aktivitám dětí** ve volném čase: nařízení – zákazy – nabídky – limity – kompromisy – ultimáta – dohody – benevolence – podpora – pochopení – respekt, akceptace – alternativy apod.

3.3 Jezdectví na trhu ČR

Jezdectví je tradiční zájmová oblast člověka, která ho doprovází cca 8000 – 9000 let, kdy začal člověk s ochočováním koně.⁴⁶

Dnes, stejně tak jako i dříve, je chov koní jednak záležitostí pracovní, rekreační, sportovní, využití nalézá i ve zdravotnictví, jak už bylo řečeno v úvodu mé práce. Pokud budeme izolovat jen oblast jezdeckví, zjistíme, že prolíná všechny zmíněné oblasti chovu koní. V oblasti práce je to např. jízdní policie, vojska, práce podkovářů, ošetřovatelů, v oblasti rekreační je to např. volná jízda v přírodě, oblast sportovní je zřejmá a ve zdravotnictví se jezdeckví používá k terapiím různých postižení. Ekonomicky by se tedy mohlo zdát, že jde o výhodný business. Nemusí to být ale

⁴⁶ HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; str. 14; ISBN 80-7237-020-0

pravidlem. Koně jsou živí, vyžadují nepřetržitou péči, vstupní a udržovací investice jsou nezanedbatelné, o času nemluvě. Kůň je tvor společenský, je nutné ho stále vychovávat, působit na něho, pečovat o jeho zdraví.

Na internetovém vyhledávači⁴⁷ je možné vyhledat 455 aktuálních zaregistrovaných firem a institucí v kategorii „jezdecké oddíly a kluby“. Tyto firmy jsou rozčleněny do jednotlivých krajů. Nedá se ale předpokládat, že je seznam úplný. Jde pouze o spolky a sdružení, které se chtěly prostřednictvím sítě zviditelnit. Zájemce o jezdeckví se může samozřejmě obrátit na stáj, která mu je například doporučena ověřenou osobou.

3.3.1 Výcvik jezdeckví jako služba – možnosti a využití

Pobyt dětí u koní má vliv na jejich fyzickou i psychickou kondici. Děti se aktivně pohybují v přírodě, jízdou na koni si upevňují správné držení těla, zlepšují koordinaci a fyzickou zdatnost. Děti získají přirozený respekt k autoritě, jakou je pro ně kůň, naučí se v jeho blízkosti být v klidu a aktivně trénují soustředěnost a empatii. Učí se překonávat překážky, řešit problémy a být trpělivé.

Jízda na koni má blahodárný vliv na fyzickou kondici a celkovou pohyblivost. Zlepšuje koordinaci pohybů, rozvíjí psychickou zdatnost.

Již klasik antické medicíny Hippokrates věděl, že rytmus koňské chůze má léčebný význam, a jízdu na koni doporučoval k udržení dobré fyzické kondice až do vysokého věku. *Hipoterapie* je zvláštní forma pohybové léčby, která využívá hybné fyziologické vzruchy koně k rehabilitaci řady onemocnění. Kůň má však i přímý vliv na psychiku. Jízda na koni zvyšuje pocit sebevědomí a sebejistoty. Kůň se člověku stává partnerem i společníkem. Pozitivně působí i vyšší tělesná teplota koňského těla (zvláště na málo osrstěných místech, jako jsou např. nozdry) nebo hmatové podněty při hlazení srsti. Tělesný dotyk představuje nejstarší formu navazování sociální komunikace.⁴⁸

Jezdeckví je otevřeno každému, i handicapovaní jedinci mohou samostatně ovládat koně za pomoci speciálních pomůcek nebo upravené jezdecké techniky. Tito jedinci nejenže se učí samostatně jezdit na koni, ale zúčastňují se i sportovních soutěží.

⁴⁷ Dostupné z: www.firmy.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-centra-a-sportoviste/Jezdarny-a-konske-rance/Jezdecke-oddily-kluby; (2017)

⁴⁸ FIALOVÁ Renáta, HESS Ladislav: *Vliv zvířat na psychiku člověka*; časopis Vesmír; 1995/11; str. 636

Otázka hipoterapie byla zmíněna jen okrajově, aby byly informace o využití jezdeckví definovány komplexně. Tato práce se ovšem týká komerčního jezdeckví a možností interakce mezi zdravým dítětem a koněm.

Je nutné, aby si zájemce o službu výcviku na koni (dítě i jeho rodič) zjistil přídatné informace:

- Kdo výuku vede (je certifikovaný)?
- Existuje návaznost specializované disciplíny na všeobecný výcvik?
- Jaká je úroveň jízdárny?
- Jací koně jsou na výběr (věk, výška, temperament apod.)?
- Kolik dětí pracuje v kroužku (čím méně, tím lépe)?
- Je či není práce s dětmi diferencována dle stupně šikovnosti?
- Účast na soutěžích?
- Jsou pojištěny děti proti úrazu?
- Co konkrétně je obsahem kroužku (shoduje se to s mojí představou)?
- Jaká je dojezdová vzdálenost od domova?

Není možné učit jezdit nezkušeného jezdce na nezkušeném koni pod dohledem nezkušeného instruktora.

Před konečným rozhodnutím pro určitou jízdárnu je vhodné si zjistit reference od stávajících zákazníků a prohlédnout celé prostředí. Jízdárna by měla mít určité normativní rozměry, koně by měli být důstojně ustájeni, je dobré prohlédnout si velikost výběhu koní.

Co se týče věku přijímaných klientů, je nutné ohlídat si velikost a vhodnost koně (poníka) a zajištění bezpečnosti, zvláště u menších dětí. Jak už bylo řečeno, ne všechny děti dosahují fyzické či psychické zralosti pro výuku jezdeckví ve stejném období. Pokud není soudný cvičitel, musí být soudný rodič.

Co bývá – či co může být náplní takového kroužku?

- zásady ošetřování a krmení koní
- péče o koně a chování u koní
- sedláni a uzdění koní
- teoretická výuka jízdy na koni; většinou jde o všestranný výcvik
- praktická výuka jízdy na koni: jízda na lonži s madly, jízdárenská práce (krok, klus, kavalety), vyjížďky do přírody s doprovodem, plavení koní v letním období, vycházky po boku koně (vodění koně)
- bezpečnost při zacházení se zvířaty
- základy ošetřování
- výstroj a její ošetřování
- příprava na zkoušky základního výcviku jezdce (v základní formě během jezdeckého kroužku)

Kůň je živá bytost. Jezdit na něm znamená si s ním rozumět. Proto se v jezdeckých školách často začíná s *voltiží*.⁴⁹ Při voltižním výcviku se děti učí mimo jiné padat, vstávat, držet rovnováhu. Proto je voltiž optimální pro začátek ježdění na koni. Pokud se dítě dále nechce specializovat na voltižní sport mělo by s voltiží včas skončit a věnovat se sedlovým disciplínám. Ty mají jiné požadavky na sed jezdce a práci nohou.

Základní všeobecný výcvik bývá většinou veden k úspěšnému složení **zkoušek základního výcviku jezdce (ZZVJ)**⁵⁰ a získání všeobecné jezdecké licence (skoky, drezura, všestrannost) anebo jezdecké licence pony (soutěže na malých koních). Jezdecká licence je základní podmínka pro účast na soutěžích pořádaných ČJF. Pro soutěže „Pony“ je stanovena věková hranice jezdce 8 let kdy mohou jezdci složit ZZVJ. Do soutěží na velkých koních (všeobecná licence jezdce) smějí být zařazovány děti od 12 let po té, co složí zkoušky ZZVJ.

Po absolutoriu základního všeobecného výcviku je možné zamyslet se, jakým směrem se bude výcvik ubírat dál. Jaké vlohy nebo talent byl v dítěti objeven? Jak se

⁴⁹ HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; str. 42 - 43; ISBN 80-7237-020-0

⁵⁰ Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/vzdelavani/dokumenty-vzdelani/2016_vzdelavani%20dokument_1.pdf; (2017)

zformovala motivace dítěte? Nabrala konkrétní cíl? Odpovědi na tyto otázky získá rodič pozorným nasloucháním svého dítěte, účastí na hodinách výcviku (pozorováním), rozhovorem s cvičitelem, sebehodnocením samotného dítěte apod.

Navazující specializované možnosti výcviku⁵¹:

DREZURA – odvětví jezdeckého sportu; cílem je co nejvíce zdokonalit pohyby koně; rozvíjení motoriky a přirozených pohybových vlastností koně; kdo se chce seriózně zabývat drezurním ježděním, musí mít kromě dostatečné motivace k správnému výcviku koně také dostatek disciplíny a vytrvalosti k sebevzdělávání; způsob výcviku koně určuje jezdec!

SKOKOVÉ JEŽDĚNÍ – sportovní disciplína ježdění; je nutný soulad mezi jezdcem a koněm; jezdec nesmí svou hmotností rušit koně v jeho rovnováze; jezdec musí mít přirozený cit pro překážku; správně navést koně na překážku a ve správnou dobu podpořit ke skoku;

VOZATAJSTVÍ – rekreační, soutěžní nebo přehlídkové jízdy; jedná se o řízení koní nebo poníků zapřažených do kočáru nebo do vozu; vozataj (kočí) udává pokyny zapřaženým koním pomocí opratí, dlouhého biče a svého hlasu;

WESTERNOVÉ JEŽDĚNÍ – vzniklo jako potřeba kovbojů velkých farem; pracovat s pohyblivými, obratnými koňmi klidného charakteru, chutí do práce a se schopností překonat dlouhé vzdálenosti; pohodlný styl jízdy založený na klidu a jednoduchosti; podstatou je uvolněný kůň, reagující na jemné pobídky a hlasové pokyny jezdce, snadno ovladatelný jednou rukou prostřednictvím dlouhé prověšené otěže, druhá ruka je volná.

OSTATNÍ ODVĚTVÍ:

- **dostihový sport** – seriózní činnost zakládající se na finanční náročnosti (ošetřování, speciální trénink, ustájení, přeprava ustájených koní apod.); pro jezdce, který se již zdokonalil v běžné jízdě a ve skoku a chce zkusit náročnější disciplínu. Do tohoto odvětví patří: klusácké a cvalové dostihy;

⁵¹ HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; str. 147 - 261; ISBN 978-80-7234-933-3

- **klusácké dostihy** – mezinárodní vrcholový sport; jde o rychlost koně v klusu; kůň je zapřažen v *sulce* (dvoukolém vozíku se vzdušnými pneumatikami) a dostih se běhá na speciální klusácké dráze; cválat v dostihu není dovoleno;
- **cvalové dostihy** – závody anglických nebo arabských plnokrevníků v rychlosti na určitou vzdálenost; v jejich sedle sedí jezdec (žokej), který koně vede v dostihu a diktuje mu tempo;
- **military** – je zkouška všestranné způsobilosti jezdce i koně; jde o soutěž rozepsanou na tři po sobě jdoucí dny; kůň musí být ovladatelný, klidný, odvážný a schopný v terénu, a navíc v dobré kondici; disciplíny soutěže: drezurní zkouška, terénní a kondiční zkouška, skoková zkouška na parkúru;
- **honební jízdy** – hony za zvěří, která je vystopována a pronásledována psí smečkou, kterou následují jezdci (lovci) na koních; populární jsou zejména v Anglii, Irsku a Francii;
- **distanční jízdy** – soutěže v překonávání dlouhých vzdáleností (25 – 160 km);
- **vyjížďky do terénu** – ježdění ve volné přírodě; většina koní se v terénu chová jinak než na jízdárně; bývají temperamentnější a více se lekají nezvyklých situací; jezdec začátečník proto nesmí jet na vyjížďku nikdy sám; ve skupině jsou koně klidnější a ovladatelnější; teprve má-li jezdec svého koně plně pod kontrolou, smí jet do terénu sám.

3.4 Shrnutí teoretické části

V teoretické části práce jsou vysvětleny obecné aspekty dětské psychiky s ohledem na cílenou tematiku. Jsou popsány pojmy z terminologie osobnosti dítěte, které determinují vztah mezi vývojem dítěte a možnostmi formování vlastní motivace osobnosti se všemi jeho okolnostmi (vývoj fyzický, psychický, sociální). Dále jsou definovány odborné pojmy v tematice výuky jezdeckví a formulována východiska hledaného problému, a to, že nejvhodnějším věkem pro začátek výuky jízdy na koni je období okolo 10 let věku dítěte, kdy je zralé jak fyzicky, tak psychicky převzít odpovědnost za volbu a realizaci své zájmové činnosti.

Na tyto závěry navázala analýza dětské motivace v provázanosti s výchovou ve volném čase. Následně jsou definovány faktory, které ovlivňují motivy dětí v souvislosti s jezdeckým. Je zodpovězena otázka, proč děti chtějí jezdit na koni, a jak se vyvíjejí potřeby a motivace vzhledem k jejich věkovým zvláštnostem. Je popsán proces vlivu rodičů na formování motivace dětí a je poukázáno na rizika s problematikou spojená.

Poslední oddíl teoretické části je věnován jezdeckému, jeho možnostem a využití. Jakým informacím by rodiče měli věnovat pozornost při výběru jízdárny a jaké jsou možnosti specializovaného výcviku.

4. Hypotézy

4.1. Stanovení hypotéz

Na základě odborné literatury, konzultací s odborníky a vlastních zkušeností byly formulovány následující hypotézy pro **motivaci k jezdeckví, jeho časovou náročnost a finanční náročnost.**

Hypotézy týkající se motivace k jezdeckví:

H1: S výukou jízdy na koni děti začínají nejčastěji okolo 10. roku svého věku (přibližně na konci školní docházky na 1. st. ZŠ).

H2: Děti začínající s výcvikem jezdeckví okolo 10. roku věku jsou nejčastěji motivovány láskou a obdivem ke koním.

H3: Děti, které začínají s výcvikem jezdeckví okolo 6. roku věku (na počátku školní docházky) jsou motivovány nejčastěji rodiči.

H4: Motivace k jezdeckví se v průběhu života dítěte mění.

Vzhledem k možným rozdílům tyto čtyři hypotézy po celkovém zhodnocení, vyhodnotím ještě zvlášť pro chlapce a zvlášť pro dívky.

Hypotéza týkající se časové náročnosti výuky jezdeckví:

H5: Děti věnují koním a jezdeckví v průměru 5 a více hodin týdně.

Hypotézy týkající se finanční náročnosti:

H6: Finanční náročnost prvotního vybavení jezdce je větší než 3000,- Kč.

H7: Finanční náročnost výcviku je větší než 6000,- Kč ročně.

5. Metody a postup práce

5.1 Rozhovor

Pro rozhovor jsem zvolil metodu *polostrukturovaného rozhovoru*, tj. částečně řízený rozhovor s předem připravenými otázkami, kdy se pořadí otázek může měnit a mohou se další otázky tvořit i během rozhovoru.⁵²

Výhodou této metody je především pružnost a možnost reakce na respondentovy aktuální odpovědi, přímé reakce na projevy neverbální komunikace a také se může reagovat na aktuální průběh času pro případ, že by docházelo ke skluzu v hodinové dotaci. Tazatel se může striktně držet připravovaného tématu, ale je spíše pravděpodobné, že myšlenky mohou ústít v nové formulace a modulace otázek.

5.2 Dotazník

Metoda dotazníku se uplatňuje v případech, kdy chceme k některému jevu získat velké množství dat v krátkém časovém období. Jejím hlavním znakem je, že slouží k hromadnému získání údajů⁵³

Dotazník je způsob psaného řízeného rozhovoru. Na dotazy, které jsou na rozdíl od rozhovoru psané, se vyžadují písemné odpovědi. Dotazník je méně časově náročný než rozhovor. Při sestavování dotazníků je třeba promyslet a přesně určit hlavní cíl dotazníkového průzkumu, logicky a stylisticky správně připravit konkrétní otázky. Otázky by měly být anonymní. Tím lze zvýšit upřímnost odpovědí.

5.3 Analýza nabídky a cenových relací jezdeckého vybavení a finanční náročnost výuky jezdeckví pro první období výcviku do ZZVJ

Pro finanční analýzu cen jezdeckého vybavení jsem zvolil formu náhodného výběru z internetového porovnávače cen Heuréka a produkty volené zákazníky (škála oblíbenosti) – pro získání dat jsem použil internetový vyhledavač firem a produktů.

⁵² Internetový slovník cizích slov; dostupné z:

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/polostrukturovany-interview;> (2017)

⁵³ GAVORA, Peter.: *Výzkumné metody v pedagogice*; Brno 1996; nakl. Paido; str. 53; ISBN 80-85931-15-X

Ke zmapování finanční náročnosti výuky jezdeckví jsem rovněž zvolil formu náhodného výběru z *internetového vyhledavače firem a náhodnou volbou* nabízených služeb porovnám jejich ceny. Snažil, jsem se pouze o přibližné pokrytí celé ČR.

6. Výsledková část

6.1 Rozhovor s instruktorkou všestranného výcviku jezdeckví

Pro individuální rozhovor jsem zvolil konkrétní cvičitelku, která vede výuku jezdeckví všestranného výcviku. Mezi známými jsem hledal někoho, kdo se zabývá výcvikem jezdeckví. Na základě pozitivní reference, jsem kontaktoval cvičitelku z místního jezdeckého klubu. Cvičitelka souhlasila s osobní schůzkou a s výzkumným rozhovorem. Paní S. B., v minulých letech opakovaně pořádala v Českém středohoří závody endurance (jízdy vytrvalosti). Je jednou ze zakladatelů jezdeckého klubu. Má mnohaleté zkušenosti, mezi koňmi vyrůstala a s cíleným výcvikem začínala v deseti letech. Navíc je rodič tří dětí, z nichž jedno (dcera) se jezdeckvím rovněž zabývá. Paní S. B. je tedy ideálním objektem pro můj rozhovor.

6.1.1 Cíl individuálního rozhovoru, jeho obsah a průběh

Cílem individuálního rozhovoru je hlubší vhled do problematiky jezdeckví. Rád bych zjistil subjektivní názory přímého účastníka výcviku jezdeckví, a to z druhé strany pohledu než dětského klienta. V rozhovoru se zaměřím na tyto zkoumané okolnosti:

1) *Regrese* (cesta do vlastní minulosti): návrat k některým z předchozích vývojových stadií chování a prožívání⁵⁴; vzpomínky na vlastní motivy k jezdeckým začátkům.

- Vnější okolnosti motivace – věk, role rodičů;
- Rizika vedoucí k úniku ze zvoleného zájmu – nebezpečí plynoucí z jízdy, časová náročnost, fyzická náročnost;
- Okolnosti výběru jízdárny – dojezdová vzdálenost, kvalita nabízených služeb, možnost budoucí kariéry;
- Vývoj vztahu k jezdeckvím a ke koním v toku času – míra stability motivů;

⁵⁴ KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM VĚRY PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); str. 653; ISBN 80-200-0607-9

2) *Současný stav* – tj. jaká je aktuální situace v motivech a stávajících možnostech respondenta; jak volba výcviku jezdeckví v dětství ovlivnila životní dráhu jedince (respondenta).

- Popis současného stavu – pole působnosti v oboru jezdeckví (rozsah): např. vlastnictví koně, intenzita zájmu (profesionál nebo amatér) apod.
- Certifikace – oprávnění – vést výcvik jezdeckví;
- Finanční náročnost chovu koní a provozování výcviku jezdeckví;
- Z pohledu cvičitele: role pohlaví a věku v otázce preference zájmu o jezdeckví;
- Z pohledu cvičitele: motivace současných dětských klientů k jezdeckví;

3) *Příprava dotazníku* - diskuse k formulaci otázek, ověření srozumitelnosti otázek, úprava možností odpovědí v závislosti na zkušenostech respondenta.

Průběh rozhovoru

V úvodní etapě rozhovoru jsem srozumitelně vysvětlil cíl, smysl a obsah rozhovoru. Již během rozhovoru mi bylo jasné, že mám dostatek nových námětů pro úpravu dotazníku připravovaného výzkumu. Proto jsem v závěrečné etapě naší schůzky částečně přeformuloval a doplnil otázky dotazníku a společně jsme „doladili“ konečnou podobu. Pro ověření funkčnosti a srozumitelnosti otázek jsme zavolali desetiletou členku jezdeckého klubu (dále jen JK), která dotazník vyplnila a vyhodnotila hledisko pochopitelnosti otázek jako dostačující.

6.1.2 Využití poznatků z individuálního rozhovoru

Poznatky z tohoto rozhovoru jsem využil jako východisko pro tvorbu dotazníkových položek. Záznam celého rozhovoru je uveden v příloze č. 2.

Otázky a odpovědi, které pro mne byly nejvíce inspirující.

Instrukce:

Použité zkratky: T (1) tazatel a pořadí otázky, OR (1) odpověď respondenta a pořadí odpovědi.

T (1): *V kolika letech jste začala s vlastním výcvikem jezdeckví?*

OR (1): Mezi koňmi jsem byla od narození. Otec vlastnil pár kladrubáků. Já mezi nimi vyrůstala, a tak se mezi námi vytvořilo silné pouto. Pravidelně trénovat jsem začala v deseti letech. První parkurové závody jsem absolvovala asi o dva roky později.

Komentář k otázce a odpovědi č. 1: *Poznatky z této otázky byly východiskem při tvorbě odpovědi na otázku č. 2., jež je zaměřena na věk, ve kterém děti začínají s výcvikem jezdeckví. A současně k odpovědím v dotazníkové položce č. 4., která se týká motivace k jezdeckví.*

T (2): *Vzpomínáte si na okamžik, kdy se rozhodlo o tom, že se začnete trénovat? Kdo vnesl první impuls: vy nebo rodiče?*

OR (2): Chtěla jsem sama. Rodiče jsem moc přemlouvat nemusela. Viděli, jaký mám ke koním hluboký vztah, a chtěli mne v něm podpořit.

T (3): *Jaký byl důvod tohoto impulsu?*

OR (3): Láska a hluboké pouto, které jsem si ke koním vytvořila. A zájem zdokonalit se v ježdění.

Komentář k otázce a odpovědi č. 2 a č. 3: *Poznatky z těchto otázek, byly východiskem pro tvorbu dotazníkové položky č. 4., která je zaměřena na motivaci k ježdění. Zda se jednalo o přání respondentky případně její pohnutky k rozhodnutí, nebo zda to byla vůle rodičů. Ukazuje se zde pochopení rodičů a jejich podpora pro tuto aktivitu, která je pro dítě velmi důležitá.*

T (4): *Jak často jste trénovala?*

OR (4): Ze začátku třikrát týdně, postupem času každý den. Asi po dvou letech trénování jsem byla vybrána a dvakrát týdně dojížděla do jezdecké stáje se zkušenějším trenérem J. P.

Komentář k otázce a odpovědi č. 4: *Poznatky z této otázky byly východiskem při tvorbě dotazníkové položky č. 12, zaměřené na četnost docházky. A na možný kvalitativní posun při sportovní činnosti. Častější trénování a kvalitnější trenér ve většině případů znamenají výkonnostní posun.*

T (8): *Měnil se s postupujícím časem a uměním jezdit vztah k jezdeckví či ke koním obecně?*

OR (8): Postupujícím časem se moje láska a vztah ke koním prohlubovaly. To samé platí i o jezdeckví, je to vášeň, která jen tak nepomíjí.

Komentář k otázce a odpovědi č. 8: *Poznatky z této otázky byly východiskem při tvorbě dotazníkové položky č. 5, zaměřené na vývoj vztahu. Jsou zmiňovány dvě roviny vztahu k jezdeckví a ke koním. Obě prošly vývojem, který se v průběhu doby prohloubil.*

T (9): *Cítila jste někdy riziko úrazu?*

OR (9): Jako dítě jsem si riziko úrazu moc neuvědomovala a nepřipouštěla. S přibývajícím věkem a zkušenostmi postupně ano.

T (10): *Chápala jste hrozící nebezpečí?*

OR (10): Hrozící nebezpečí jsem si s přicházejícími úrazy uvědomovala stále více.

T (11): *Měla jste někdy úraz spojený s jezdeckým?*

OR (11): Úrazů bylo více, ty drobné ani nepočítám. Z těch vážnějších zlomený nárt, potřhané šlachy na rukou, zlomená klíční kost, zlomená žebra, vykloubené rameno, otřes mozku.

Komentář k otázce a odpovědi č. 9 až č. 11: *Poznatky z odpovědí těchto otázek byly východiskem pro sestavení dotazníkové položky č. 8, zaměřené na nebezpečí, riziko úrazu a následky které z toho plynou. Zda případný úraz děti odradí od dalšího zájmu nebo ne.*

T (16): *Pořídila jste si někdy vlastního koně a proč? Kde máte koně ustájené?*

OR (16): Prvního koně mi koupili rodiče, když mi bylo 17 let. Část zaplatili rodiče a zbytek já. Moc jsem po vlastním koni toužila, i když to v té době nebylo běžné. Byla to klisna, jmenovala se Lukava a měla jsem z ní velkou radost. Připravila jsem si ji pod vedením zkušeného trenéra a jezdili jsme spolu na závody. Mít vlastního koně je něco jiného, je tam pouto. Je tu pro Vás a Vy pro něj. V cizí stáji to pouto bylo taky, ale bylo to jiné, bylo nás tam víc. Potom to byla Čáka, Tarzan, Čírka a Čita ty jsem si odchovala sama. Dnes je běžné ustájit koně za úplatu ve stáji jezdeckého klubu. Já mám nejraději koně ustájené doma pod svým dohledem. Občas se vyskytne nějaký zdravotní problém, tak na něj mohu včas reagovat. Výhodou také je, že je kůň v domácím prostředí a můžete ho lépe poznat, zejména jeho povahu.

Komentář k otázce a odpovědi č. 16: *Poznatky z této otázky byly východiskem při tvorbě dotazníkové položky č. 4. Mít svého koně je významný motivační prvek začít s výukou jízdy na koni. Pro mnohé je to výsledek jiného prvotního motivu a to lásky ke koním, ať už pro rekreační účely nebo pro sport.*

T (21): *Od kolika let přijímáte děti do výcviku?*

OR (21): Děti přijímám od 10 let mladší jen výjimečně. Když ale přijde nadané dítě, bylo by škoda jej nepodpořit. Obvykle děti začínají s výcvikem od 10 – 12 let, kdy už mají větší sílu a lépe dosáhnou do třmenů.

Komentář k otázce č. 21: *Poznatky z odpovědi byly východiskem při tvorbě dotazníkové položky č. 2, zaměřené na věk, kdy děti začínají s výukou jezdeckví. Respondentka při přijímání nových dětí k výcviku respektuje fyzický a psychický vývoj dítěte s přihlédnutím k individuálním okolnostem.*

T (22): *Vydrží u jezdeckví většina zájemců, nebo spíše většina pod nátlakem problémů a dřiny „odpadne“?*

OR (22): Většina jich odpadne. Někdy chybí dostatečná vůle nebo nejsou naplněny představy. Další jízdu nezvládají a začnou se bát pádu. Jindy to je pro rodiče finančně náročné.

Komentář k otázce a odpovědi č. 22: *Poznatky z této odpovědi byly východiskem pro dotazníkové položky č. 4, č. 5, č. 7 a č. 8. Respondentka se ve své odpovědi snaží přiblížit reakce dětí na vzniklé potíže, a způsob, jak se s nimi vyrovnávají. Některé končí s výukou po počátečních negativních zkušenostech v podobě nenaplnění představ pro jiné je to pád nebo obava z něj.*

6.2 Dotazníkové šetření

6.2.1 Charakteristika vzorku respondentů, zamyšlení nad relevantností výsledků výzkumu

Uvažoval jsem, kdo bude cílovou skupinou mého dotazníkového šetření. Děti předškolního věku ještě neumějí číst a psát. U dětí mladšího školního věku je riziko, že neporozumí textu. Pokud by dotazník vyplnili rodiče, nedosáhl bych potřebné

subjektivity. Když bych se zeptal rodičů, co motivovalo jejich děti k jezdeckví, nedostal bych autentickou odpověď.

Další možnost byla oslovit dospělé, kteří v dětství prošli výcvikem jezdeckví. Tento způsob výzkumu by byl jistě hodnotný a mohl bych vyvodit objektivní výsledky. Jak ale oslovit potencionální respondenty, abych získal jejich dostatečný počet. Oslovit současné dospělé klienty jezdeckých klubů, byl by vzorek ovlivněn tím, že respondenti u jezdeckví (a koní) zůstali a motivace zůstala silná.

V závěrečné diskusi s dotazovanou cvičitelkou jezdeckví jsme se shodli, že je možné oslovit děti jezdeckého kroužku, které již zvládnou běžně číst a psát, a zároveň mají nějakou zkušenost s jezdeckým výcvikem. Zvolil jsem proto hranici 12 let, kdy už je dítě psychicky zralé pochopit smysl dotazníkových otázek a odpovědět na ně. Osmnáctileté jezdce jsem již považoval za dospělé, a cíleně je do výzkumu nezařadil.

Důležité bylo i zvážení rizik a nevýhod dotazníkového šetření jako výzkumné metody:

- je vhodné dotazník vyplnit *s dohledem* dospělého pro případ, že by některé z dětí nerozumělo otázce;
- otázka, která se týká vývoje motivace, je relevantní pouze vzhledem k věku dítěte a bude obtížné ji analyzovat objektivně;
- je nutné dotazník připravit s ohledem na respondenty – větší náročnost (hledisko maximální srozumitelnosti, volby jednoduchých slov a formulací, rozsah dotazníku, jasnost a stručnost);
- nestačí oslovit jen jeden jezdecký klub, bude vhodné také navštívit jezdecké závody z důvodu získání dostatečného počtu respondentů.

Uvedených rizik jsem si vědom, ale vyhodnotil jsem je jako přijatelná pro účely mého dotazování.

Dotazníkové šetření se uskutečnilo v těchto jezdeckých objektech:

- Z.S. Stáj Godolphin Podsedice
- JK Estrella z.s.
- Stáj Dvůr Židovice
- Jezdecké závody pořádané při Stáj Dvůr Židovice

Data byla sbírána v období měsíce května 2017. Respondenti jsou děti starší 12 let, kteří jsou klienty jezdeckých kroužků. Osobně jsem rozdál celkem **43 dotazníků**. Návratnost byla 100 % díky osobnímu setkání s respondenty. Část respondentů byla oslovena přímo na závodech, o to je vzorek pestřejší.

Na začátku jsem dětem vysvětlil, co je dotazník a proč mají odpovídat na otázky. Děti většinou projevíly nadšení, že budou součástí výzkumu a braly svou funkci zodpovědně a autenticky. Děti otázkám rozuměly, jen ojediněle se ptaly na doplňující informace.

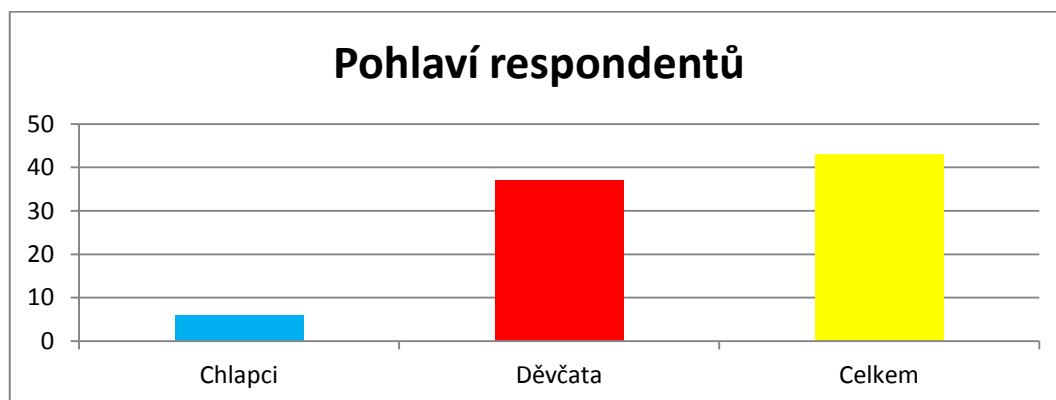
6.2.2 Vyhodnocení nálezů dotazníkového šetření v tabulkách a grafech

Tabulka č. 1: Shrnutí četností odpovědí na 1. otázku: „Jsi děvče nebo chlapec?“

Počet dívek	37	86 %
Počet chlapců	6	14 %
Celkem respondentů	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 1: Celkové počty dětí (chlapci a děvčata)

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 1 a grafu č. 1:

Trend převládajících dívek může být pro laika překvapivý, neboť jde o fyzicky náročnou činnost. Výcvik je nebezpečný, koníček je často spojovaný se sportovními výsledky. Svou povahou se tedy pro chlapce hodí. Zkušenosti z praxe však ukazují, že skutečnost je přesně opačná, což je i v souladu s rozložením respondentů.

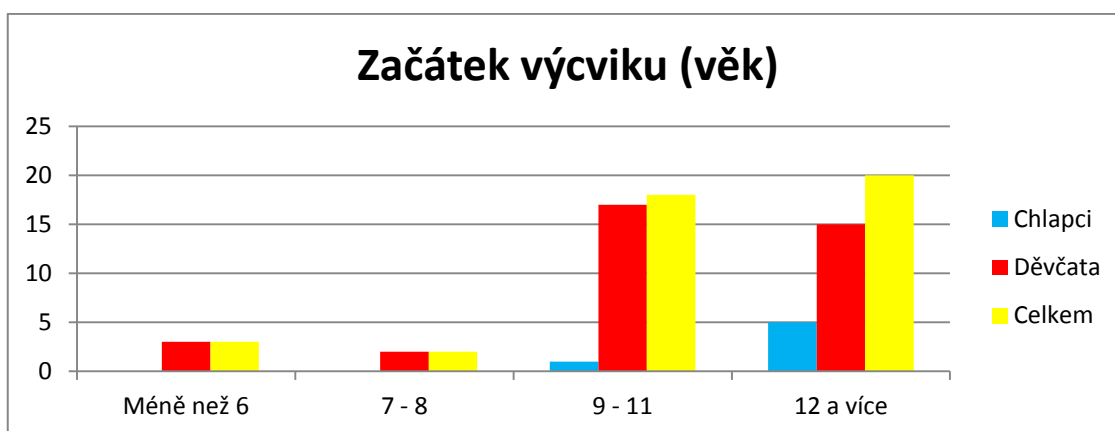
Na začátku hodnocení dosažených výsledků zdůrazňuji, že jsem si vědom malého počtu chlapců ve zkoumaném vzorku, větší počet chlapců se mi přes veškerou snahu zajistit nepodařilo. Proto mají výsledky jen orientační platnost.

Tabulka č. 2: Shrnutí četností odpovědí na 2. otázku: „V kolika letech jsi začal/a jezdit na koni?“

Věk	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Méně než 6	0	0 %	3	8 %	3	7 %
7 - 8	0	0 %	2	5 %	2	5 %
9 - 11	1	17 %	17	46 %	18	42 %
12 a více	5	83 %	15	41 %	20	46 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 2: Počty dětí různého věku, v němž začaly s výcvikem jezdeckví

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 2 a grafu č. 2:

Z výsledků je patrné, že nejvíce respondentů (46 %) začalo svůj jezdecký výcvik ve dvanácti a více letech, nejméně naopak ve věku nižším než je šest let. Druhou nejpočetnější věkovou skupinou kdy děti začínají s jezdeckvím je věk mezi devíti a jedenácti lety (42 %). Výsledek je příznivý, neboť dokazuje, že rodiče i cvičitelé JK většinou respektují tělesný a psychický vývoj dítěte zralého pro jízdu na koni. Pouze 12 % dotazovaných dětí začalo svoji dráhu na koních v útlém dětském věku.

Hodnotíme-li chlapce a děvčata samostatně vychází u chlapců jako nejpočetnější skupina věková kategorie dvanáct a více let (83 %), druhá je devět až jedenáct let (17 %), další věkové kategorie nejsou u chlapců zastoupeny.

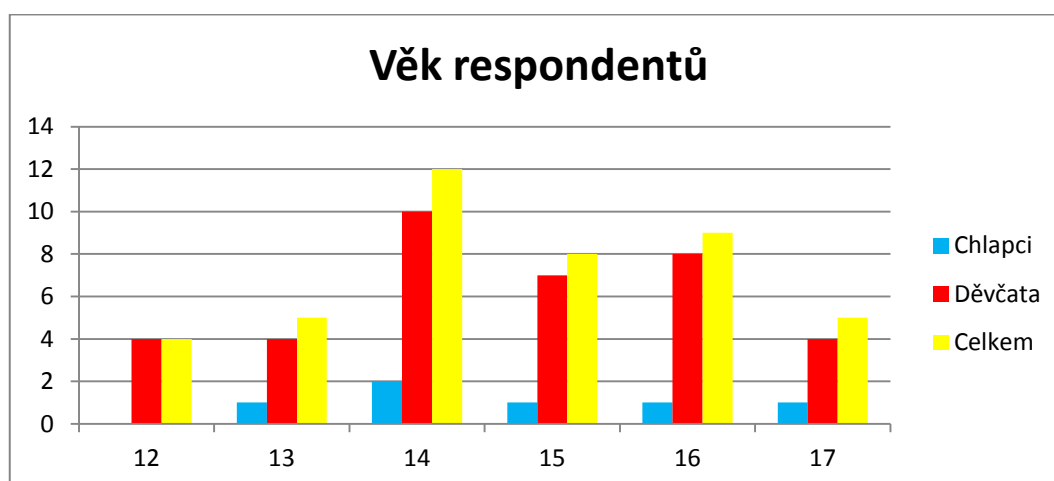
Děvčata začínají s výcvikem nejčastěji ve věku devět až jedenáct let (46 %), druhá nejpočetnější skupina je dvanáct a více let (41 %), 8 % děvčat začalo jezdit v šesti letech a méně a 5 % mezi sedmi a osmi roky.

Tabulka č. 3: Shrnutí četností odpovědí na 3. otázku: „Kolik je ti nyní let?“

Věk	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
12	0	0 %	4	11 %	4	9 %
13	1	16 %	4	11 %	5	12 %
14	2	33 %	10	27 %	12	28 %
15	1	17 %	7	19 %	8	19 %
16	1	17 %	8	21 %	9	21 %
17	1	17 %	4	11 %	5	11 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 3: Počty dětí různého věku, při vyplňování dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 3 a grafu č. 3:

Nejvíce dotazovaných dětí je ve věku čtrnácti let (28 %), následují šestnáctiletí (21 %), patnáctiletí (19 %), třináctiletí (12 %), sedmnáctiletí (11 %) a dvanáctiletí (9 %). Věkové složení je ovlivněno prvotním výběrem respondentů a také tím, že část z nich byla dotazována přímo na závodech pořádaných ČJF.

U chlapců bylo nejvíce dotazovaných ve věku čtrnáct let (33 %). Další věkové složení je u chlapců rovnoměrně rozloženo mezi třináctileté, patnáctileté, šestnáctileté a sedmnáctileté s (17 %).

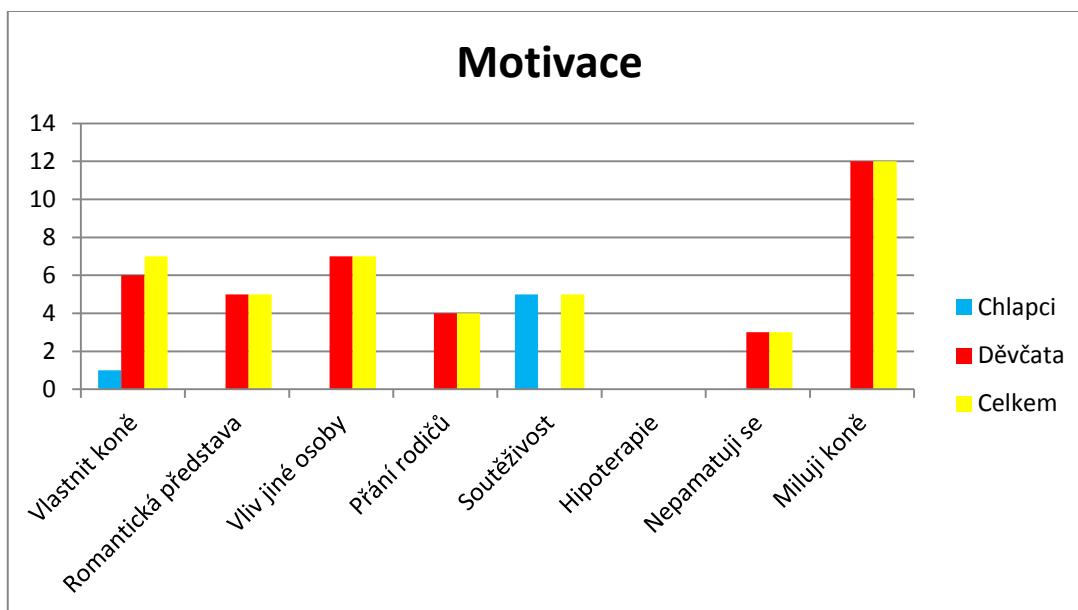
Z děvčat jsou nejpočetnější skupinou také čtrnáctileté dívky s podílem 27 %, druhé jsou šestnáctileté (21 %), třetí patnáctileté (19 %), následují sedmnáctileté, třináctileté, dvanáctileté s (11 %).

Tabulka č. 4a: Shrnutí četností odpovědí na 4. otázku: „Proč jsi začal/a jezdit na koni?“

Motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Vlastnit koně	1	17 %	6	16 %	7	16 %
Romantická představa	0	0 %	5	14 %	5	12 %
Vliv jiné osoby	0	0 %	7	19 %	7	16 %
Přání rodičů	0	0 %	4	11 %	4	9 %
Soutěživost	5	83 %	0	0 %	5	12 %
Hipoterapie	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nepamatuji se	0	0 %	3	8 %	3	7 %
Miluji koně	0	0 %	12	32 %	12	28 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4a: Počty jednotlivých dětských motivací k ježdění

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 4a a grafu č. 4a:

Nejvíce respondentů (28 %) uvedlo jako motivaci začátku svého jezdeckví prostou lásku ke koním a k jezdeckví. Na druhém místě s 16 % jsou dětmi uvedeny motivy dva – jednak měl pro výběr jezdeckví rozhodující vliv blízký člověk (kamarád, příbuzný, soused apod.), jednak je to touha vlastnit svého koně, což bývá pro většinu rodičů finančně nedostupná záležitost, takže vezmou za vděk výukou jezdeckví. 12 % respondentů uvedlo, že je zlákal romantická představa volné jízdy krajinou, pocit volnosti, eventuálně ztotožnění s motivem pohádky. Stejný počet respondentů uvedlo, že je zlákal touha závodit, účastnit se soutěží a vyhrávat – motiv ctižádostivosti. 9 % uvedlo, že je k jezdeckví přivedlo přání rodičů a 7 % si prvotní motivaci nepamatuje.

Hipoterapie se v odpovědích neobjevila vůbec. Je to ale z toho důvodu, že bych se musel dotazovat u cvičitelů s odborností terapeuta a úžeji specializovaných zařízení. Náprava zdravotních obtíží není běžnou činností a je spojena s dalšími formálními předpoklady. Mezi dotazovanými dětmi se nikdo takový nenašel, což jsem předpokládal. Jedná se o jinou cílovou skupinu.

Soutěživost je pro chlapce hlavní motivací začít jezdit na koni uvádí to 83 % respondentů. Touhu vlastnit koně vyplnilo 17 % respondentů.

Pro děvčata je hlavní motivací láska ke koním, jak udává 32 % respondentů. Vliv jiné osoby uvádí 19 % z dotázaných dívek, přání vlastnit koně má 16 %, pro 14 % je důležitá romantická představa, 11 % začalo jezdit na základě přání rodičů a 8 % si prvotní motiv nepamatuje.

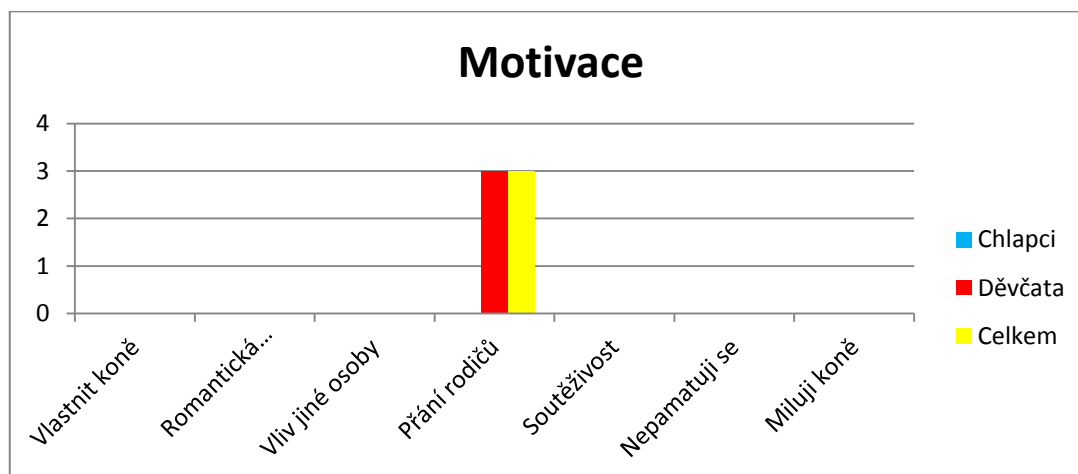
Pro zjištění odpovědí na stanovené hypotézy jsem provedl podrobnější kombinované zkoumání motivace dětí k jezdectví v souvislosti s jejich věkem, kdy začali s výcvikem a pohlavím dítěte. Zkombinoval jsem tedy odpovědi první, druhé a čtvrté otázky.

Tabulka č. 4b: Vliv věku a pohlaví na motivaci pro věkovou kategorii méně než 6 let:

Motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Přání rodičů	0	0 %	3	100 %	3	100 %
celkem	0	0 %	3	100 %	3	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4b: Počty jednotlivých dětských motivací k ježdění pro věkovou kategorii méně než 6 let

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 4b a grafu č. 4b:

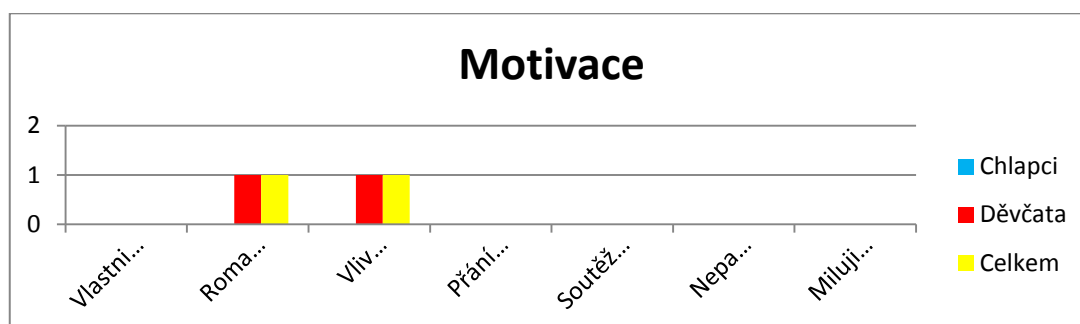
Z kombinovaného šetření motivace plyne, že všichni respondenti z této věkové kategorie jsou pod vlivem svých rodičů.

Tabulka č. 4c: Vliv věku a pohlaví na motivaci pro věkovou kategorii 7 – 8 let

Motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Romantická představa	0	0 %	1	50 %	1	50 %
Vliv jiné osoby	0	0 %	1	50 %	1	50 %
celkem	0	0 %	2	100 %	2	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4c: Počty jednotlivých dětských motivací k ježdění pro věkovou kategorii 7 – 8 let

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 4c a grafu č. 4c:

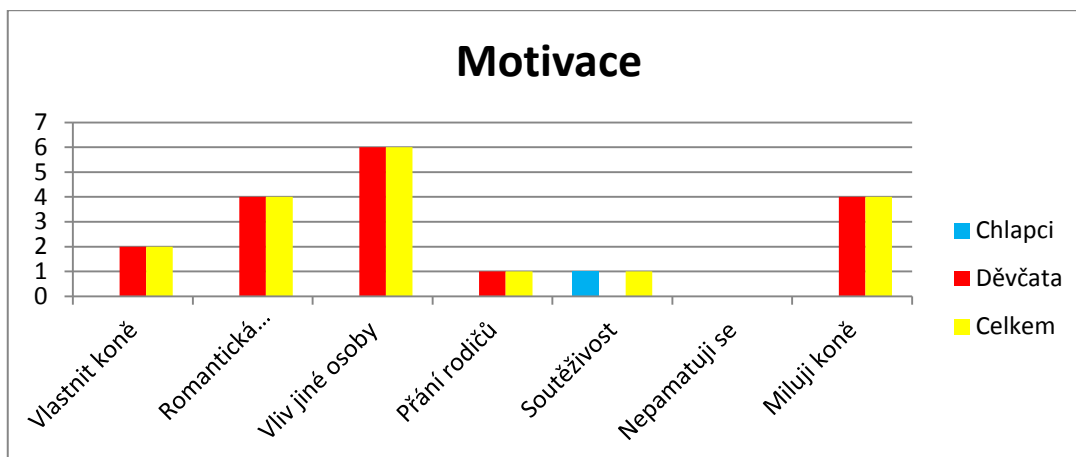
Jak je vidět z grafu, jedna respondentka uvedla jako motivaci romantickou představu a druhá vliv osoby z blízkého okolí dítěte. Počet respondentů je malý na jakékoli závěry.

Tabulka č. 4d: Vliv věku a pohlaví na motivaci pro věkovou kategorii 9 – 11 let

Motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Vlastnit koně	0	0 %	2	12 %	2	11 %
Romantická představa	0	0 %	4	23 %	4	22 %
Vliv jiné osoby	0	0 %	6	35 %	6	33 %
Přání rodičů	0	0 %	1	6 %	1	6 %
Soutěživost	1	100 %	0	0 %	1	6 %
Miluji koně	0	0 %	4	24 %	4	22 %
celkem	1	100 %	17	100 %	18	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4d: Počty jednotlivých dětských motivací k ježdění pro věkovou kategorii 9 – 11 let

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 4d a grafu č. 4d:

U dětí ve věkovém rozmezí devět až jedenáct let tedy okolo 10. roku věku převažuje motivace nápodoby, vlivu spřátelených osob z blízkého okolí dítěte (33 %), dále motiv romantické představy jízdy krajinou (22 %) a lásky ke koním (22 %).

Chlapce v tomto věku zajímá soutěživost (100 %), jde ale o odpověď pouze jednoho respondenta.

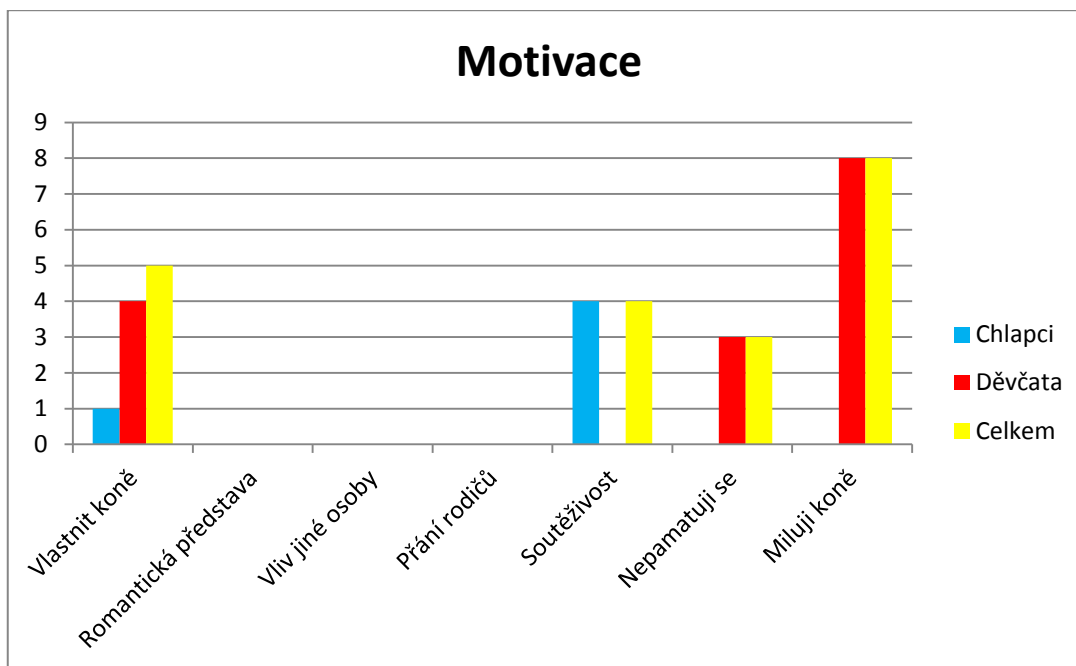
U děvčat převažuje motivace nápodoby tedy vliv osoby z blízkého okolí dítěte (35 %), další je motivace lásky ke koním (24 %) a romantické představy (23 %).

Tabulka č. 4e: Vliv věku a pohlaví na motivaci pro věkovou kategorii 12 a více let

Motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Vlastnit koně	1	20 %	4	27 %	5	25 %
Soutěživost	4	80 %	0	0 %	4	20 %
Nepamatuji se	0	0 %	3	20 %	3	15 %
Miluji koně	0	0 %	8	53 %	8	40 %
celkem	5	100 %	15	100 %	20	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4e Počty jednotlivých dětských motivací k ježdění pro věkovou kategorii 12 a více let

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 4e a grafu 4e:

Děti, které začaly s výcvikem ve věku 12 a více let, často uvádějí, že je ke koním přivedla láska a obdiv k těmto zvířatům (40 %). Taková motivace bývá velmi silná a jejím prostřednictvím se snáze překonávají překážky, jež přicházejí s postupujícím tréninkem. Další významnou motivací je touha koně vlastnit (25 %). Pro 20 % dětí má velký význam chuť soutěžit, jde ale především o chlapce.

Většinu dotazovaných chlapců (80 %) ve věku 12 a více let přivedla na myšlenku začít jezdit na koni touha po sportovním výkonu, čili touha soutěžit a vyhrávat. Pouze jeden chlapec (20 %) uvedl, že ho motivovala prvotní touha koně vlastnit.

Pro 53 % děvčat je hlavní motivací láska ke koním a 27 % touží mít svého koně.

Tabulka č. 5: Shrnutí četností odpovědí na 5. otázku: „Jak se vyvíjel tvůj vztah k jezdeckví?“

Vývoj motivace	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Nezměnil, nadšení je stejné	4	67 %	11	30 %	15	35 %
Změnil se, už mě to tolik nebaví	0	0 %	3	8 %	3	7 %
Změnil se, už nechci chodit, ale musím, je to zaplacené	0	0 %	3	8 %	3	7 %
Vztah se vyvíjel, pomáhá mi překonávat překážky	2	33 %	19	51 %	21	49 %
Brzy skončím	0	0 %	1	3 %	1	2 %
celkem	6	100%	37	100%	43	100%

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 5: Počty dětí k aktuálnímu vývoji motivace

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 5 a grafu č. 5:

Nejvíce dětí odpovědělo, že vztah k jezdeckví se během výcviku proměňuje a vyvíjí. Dítě si uvědomuje překážky, ale téměř polovina (49 %) respondentů je tyto překážky schopna překonávat a pokračovat ve výcviku. Asi třetina (35 %) respondentů uvedla, že motivace se nemění a nadšení z jezdeckví je stále velké a stejně intenzivní. Zbytek (celkem 16 %) jsou adepti na skončení, protože je už jízda na koni dostatečně

neuspokojuje, nebaví, chtějí se závazku zbavit. Je nutné si uvědomit, že toto číslo se ještě bude s narůstajícím věkem (zvláště u těch mladších) zvětšovat, protože překážky se budou objevovat stále. Naopak u starších dětí (cca třetina) se dá předpokládat, že u této náročné záliby zůstanou.

Chlapci nejčastěji uvádějí stejné zaujetí pro jezdectví jako na začátku (67 %), druhá skupina uvádí, že prošla určitým vývojem, který jejich vztah ke koním a jezdectví posílil (33 %). U chlapců to přisuzují jejich případné sportovní úspěšnosti.

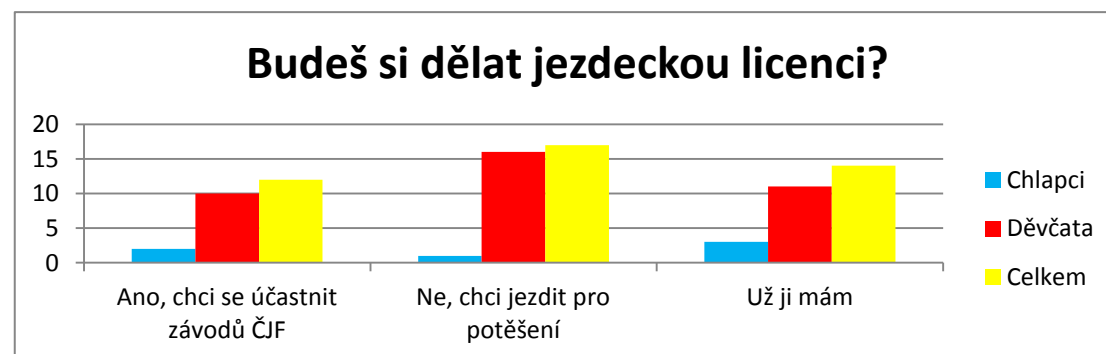
Nejpočetnější skupina děvčat (51 %) odpověděla, že se vztah ke koním u nich vyvíjel a pomáhá jim překonávat překážky, tedy je určitým způsobem posiluje. Pro druhou skupinu (30 %) je nadšení pořád stejné. Pro 8 % se vztah změnil a už je to nebaví. Pro dalších 8 % se také změnil, chtěly by skončit, ale nemohou, rodiče již výcvik zaplatili. Pro 3 % vztah skončil a ukončí výcvik jezdectví.

Tabulka č. 6: Shrnutí četností odpovědí na 6. otázku: „Uvažuješ, že výuku jezdectví ukončíš ZZVJ a získáš jezdeckou licenci?“

Budeš si dělat jezdeckou licenci	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Ano, chci se účastnit závodů ČJF	2	33 %	10	27 %	12	28 %
Ne, chci jezdit pro potěšení	1	17 %	16	43 %	17	40 %
Už ji mám	3	50 %	11	30 %	14	32 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 6: Počty dětí a jejich cílené zaměření výcviku jezdectví

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 6 a grafu č. 6:

Zajímavým zjištěním také je, za jakým účelem nebo k jakému cíli děti směřují výuku jezdeckví. Pro 40 % respondentů je hlavním cílem výuka jezdeckví pro rekreační účely a pro potěšení, 32 % respondentů odpovědělo, že výcvik již ukončilo ZZVJ a má licenci, 28 % chce probíhající výcvik ukončit ZZVJ. I v tomto případě je potřeba si uvědomit, že převážná část dětí především těch mladších, kteří nyní plánují výuku jezdeckví ukončit ZZVJ svůj názor pod vlivem náročnosti změní a spokojí se s rekreačním ježděním.

Chlapci v 50 % odpověděli, že licenci už mají, 33 % chce licenci získat a jezdit na závody, 17 % chce jezdit jen pro své potěšení.

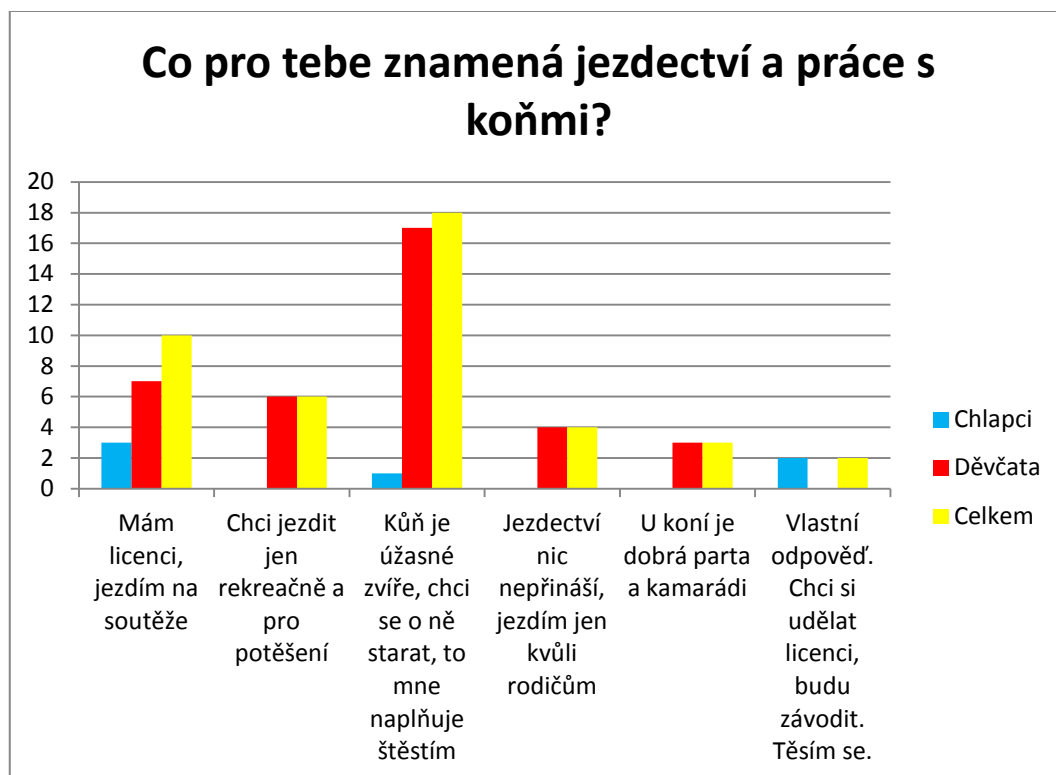
Děvčata se učí jezdeckví především pro to, aby mohla jezdit rekreačně a pro potěšení (43 %), druhá skupina uvedla, že licenci už má (30 %), třetí skupina (27 %) chce výcvik jezdeckví ukončit ZZVJ, získat licenci a závodit.

Tabulka č. 7: Shrnutí četností odpovědí na 7. otázku: „Co pro tebe znamená jezdeckví a práce s koňmi?“

Co pro tebe znamená jezdeckví a práce s koňmi	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Mám licenci, jezdím na soutěže.	3	50 %	7	19 %	10	23 %
Chci jezdit jen rekreačně a pro potěšení...	0	0 %	6	16 %	6	14 %
Kůň je úžasné zvíře, chci se o ně starat, to mne naplňuje štěstím	1	17 %	17	46 %	18	42 %
Jezdeckví nic nepřináší, jezdím jen kvůli rodičům	0	0 %	4	11 %	4	9 %
U koní je dobrá parta a kamarádi	0	0 %	3	8 %	3	7 %
Vlastní odpověď. Chci si udělat licenci, budu závodit. Těším se.	2	33 %	0	0 %	2	5 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 7: Četnosti různých motivací pro jezdeckví

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 7 a grafu č. 7:

Tato otázka byla zaměřena na význam, který děti přisuzují jezdeckví a koním. Nejvíce (42 %) dětí uvedlo jako nejdůležitější fascinaci koněm a kontakt s ním, pro 23 % je důležité jezdit na závody, 14 % rekreační ježdění, pro 9 % jezdeckví a koně již nic neznamenají, 7 % dochází do JK proto, že je tam dobrá parta a kamarádi, 5 % využilo možnost vlastní odpovědi, chtějí co nejdříve získat licenci a jezdit na soutěže.

Z pohledu chlapců jsou nejdůležitější závody (50 %), další chtějí co nejdříve získat licenci a také jezdit na soutěže (33 %), 17 % chlapců obdivuje koně a vyjadřuje potřebu být s nimi v kontaktu a starat se o ně. Chlapci ve svých odpovědích potvrzují svůj zájem soutěžit.

Nejvíce děvčat (46 %) obdivuje koně, chce být s nimi v kontaktu a starat se o ně, 19 % má licenci a jezdí na závody, pro 16 % jsou důležité rekreační vyjížděky na koni, pro 11 % koně a jezdeckví nic neznamená, jezdí jen pro to, že to chce někdo druhý, pro 8 % jsou důležití kamarádi, s kterými se u koní setkávají.

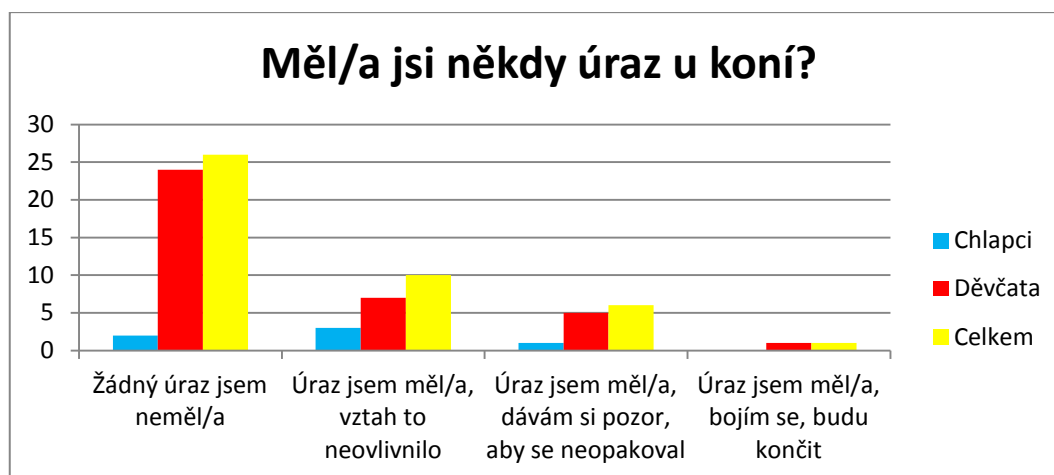
I když, se děvčata v otázce motivace k jezdeckví soutěživosti přímo neprojeví, přesto 30 % dívek uvedených v tab. 6, str. 53 uvádí, že licenci má a 19 % dívek uvedených tab. 7, str. 54 jezdí aktivně na závody. Z výsledku proto usuzují, že v průběhu doby došlo u děvčat k pozitivní motivaci ve smyslu soutěživosti.

Tabulka č. 8: Shrnutí četností odpovědí na 8. otázku: „Měl/a jsi někdy úraz při činnosti s koňmi a ovlivnil tvůj vztah ke koním a jezdeckví?“

Měl/a jsi někdy úraz u koní?	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Žádný úraz jsem neměl/a	2	33 %	24	65 %	26	61 %
Úraz jsem měl/a, vztah to neovlivnilo	3	50 %	7	19 %	10	23 %
Úraz jsem měl/a, dávám si pozor, aby se neopakoval	1	17 %	5	13 %	6	14 %
Úraz jsem měl/a, bojím se, budu končit	0	0 %	1	3 %	1	2 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 8: Vliv úrazu na vývoj vztahu k jezdeckví

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 8 a grafu č. 8:

Úraz je významný faktor který dokáže nepříznivě ovlivnit vývoj vztahu dítě – kůň. Z pohledu dodržování zásad bezpečnosti je pozitivním zjištěním, že 61 % respondentů

žádný úraz nemělo, další příznivou informací je že 23 % respondentů se s úrazem již setkala, ale vztah ke koním a k jezdeckví to neovlivnilo, 14 % se s úrazem setkala, zanechal v nich však nepříjemnou zkušenost a mají obavu, aby se znovu neopakoval, proto si dávají pozor a dá se říci, že je to jistým způsobem limituje. 2 % dětí má tak negativní zkušenost, že s jezdeckvím skončí.

50 % chlapců má zkušenost s úrazem. Vzniklý problém berou tak, že se úraz občas stane, je ale potřeba jít dál. 33 % chlapců se zatím s úrazem nesetkalo a 17 % si po úrazu dává pozor, aby se neopakoval.

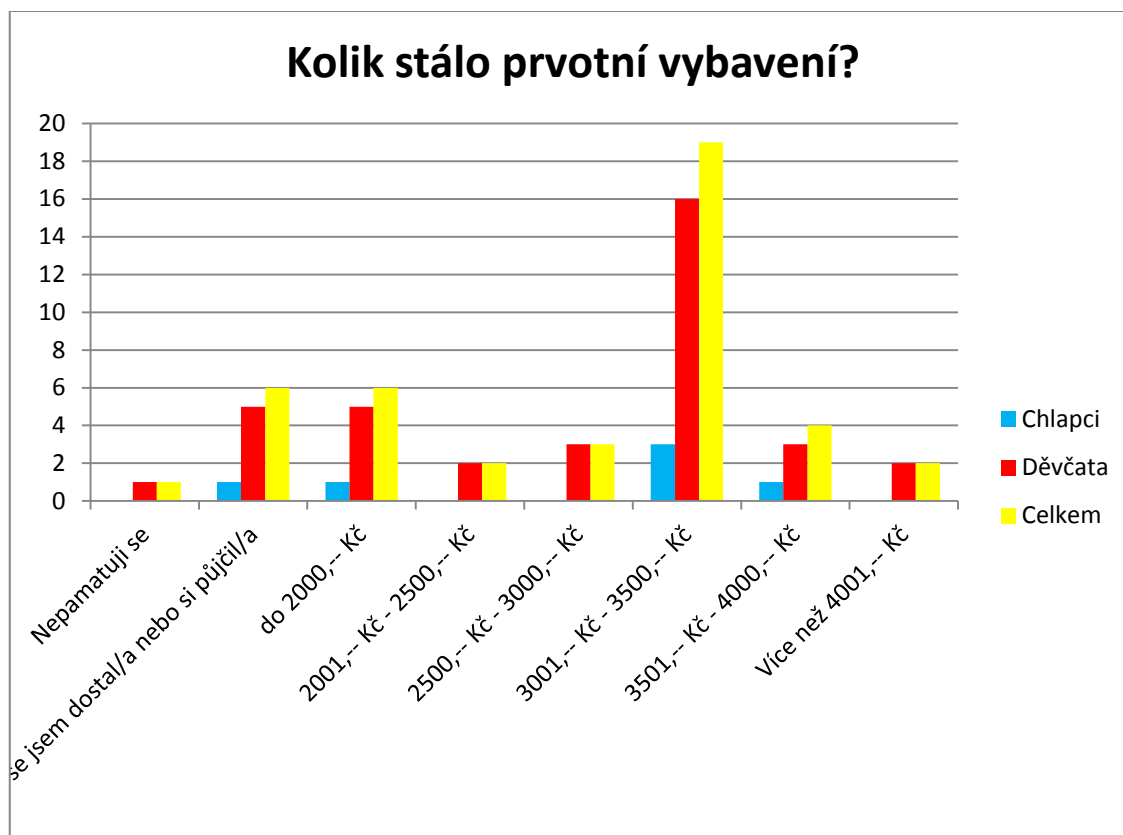
Nejvíce z dotazovaných děvčat se s úrazem zatím nesetkalo (65 %). 19 % se setkala, dokážou se však přes úraz přenést a pokračují v jezdeckví dál. Pro 13 % byl úraz velkou zkušeností a nechtějí, aby se opakoval, 2 % se s negativní zkušeností úrazu nedokáže vyrovnat a s jezdeckvím končí.

Tabulka č. 9: Shrnutí četností odpovědí na 9. otázku: „Vzpomínáš, kolik jsi zaplatil/a za prvotní vybavení jezdce (helma, boty, kalhoty, atd.)?“

Kolik stálo prvotní vybavení	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Nepamatuji se	0	0 %	1	3 %	1	2 %
Nic vše jsem dostal/a nebo si půjčil/a	1	17 %	5	14 %	6	14 %
do 2000,- Kč	1	17 %	5	14 %	6	14 %
2001,- Kč – 2500,- Kč	0	0 %	2	5 %	2	5 %
2501,- Kč – 3000,- Kč	0	0 %	3	8 %	3	7 %
3001,- Kč – 3500,- Kč	3	50 %	16	43 %	19	44 %
3501,- Kč – 4000,- Kč	1	16 %	3	8 %	4	9 %
Více než 4001,- Kč	0	0 %	2	5 %	2	5 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 9: Finanční prostředky na pořízení prvotního vybavení

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 9 a grafu č. 9:

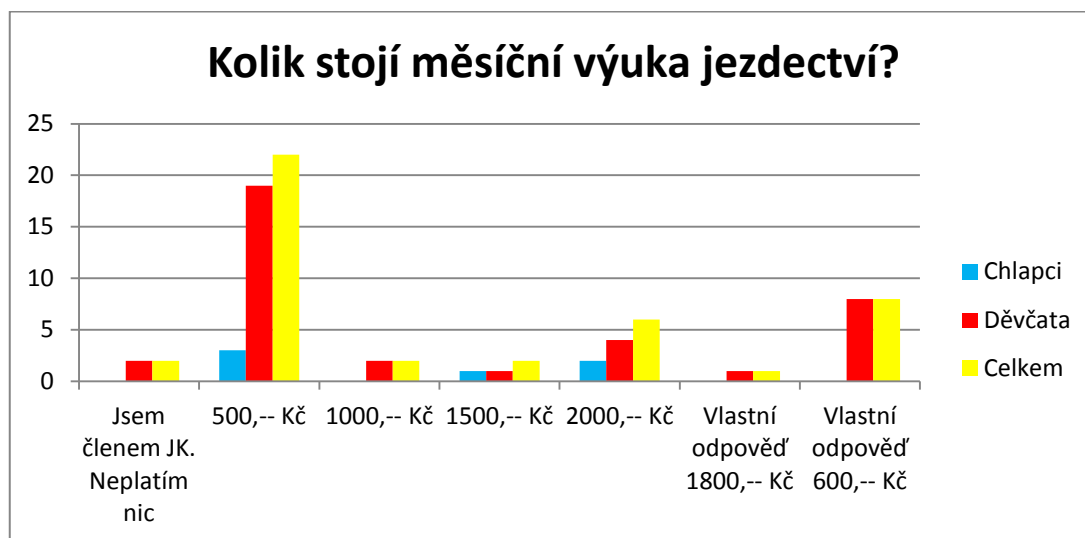
Vybavení jezdce by se měla věnovat velká pozornost, neboť mimo jiné plní bezpečnostní funkci. Je významnou vstupní investicí na začátku výuky jezdeckví. Záleží na ekonomické situaci rodiny, jaké vybavení si začínající jezdec může dovolit. Z výsledku je patrné, že 44 % respondentů platí za prvotní vybavení mezi 3001,- Kč a 3500,- Kč, 14 % respondentů si vybavení dokázalo opatřit do 2000,- Kč a 14 % je dostalo nebo si vybavení půjčilo, 9 % nakoupilo vybavení mezi 3501,- Kč a 4000,- Kč, 7 % nakoupilo vybavení mezi 2501,-Kč a 3001,-Kč, pro 5 % respondentů to byla částka v rozmezí 2001,- Kč až 2500,- Kč a nad 4000,- Kč, 2 % respondentů si nepamatuje, za kolik vybavení jezdce pořídilo.

Tabulka č. 10: Shrnutí četností odpovědí na 10. otázku: „Kolik měsíčně zhruba platíš za výuku jezdeckví?“

Kolik stojí měsíční výuka jezdeckví	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Jsem členem JK. Neplatím nic,	0	0 %	2	5 %	2	5 %
500,- Kč	3	50 %	19	51 %	22	51 %
1000,- Kč	0	0 %	2	5 %	2	5 %
1500,- Kč	1	17 %	1	3 %	2	4 %
2000,- Kč	2	33 %	4	11 %	6	14 %
Vlastní odpověď 1800,- Kč	0	0 %	1	3 %	1	2 %
Vlastní odpověď 600,- Kč	0	0 %	8	22 %	8	19 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 10: Měsíční platba za výuku jezdeckví

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 10 a grafu č. 10:

Další významnou položkou, která zasahuje do rodinného rozpočtu je měsíční platba za výuku jezdeckví. Nejčastěji respondenti uvádí částku 500,- Kč za měsíc (51 %), 19 % respondentů využilo možnost vlastní odpovědi a uvedlo částku 600,- Kč, třetí částkou je 2000,- Kč s 14 %, 5 % respondentů uvádí dvě možné odpovědi 1000,- Kč za měsíc a

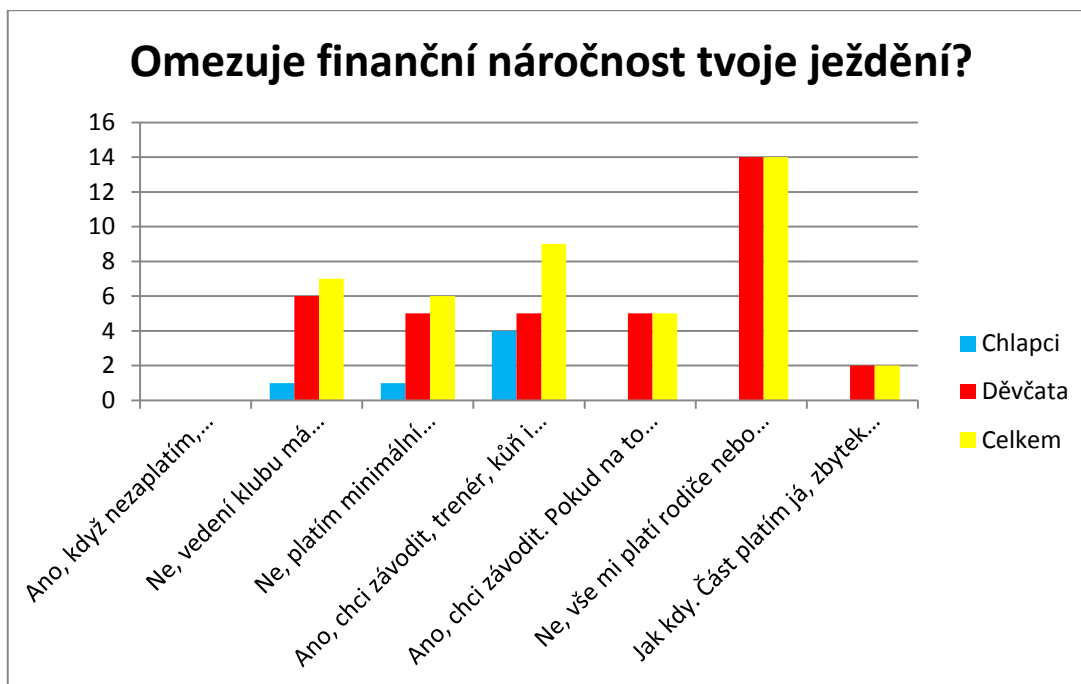
z důvodu členství v JK neplatí nic, pro 4 % je to měsíčně 1500,- Kč, 2 % respondentů také využilo možnost vlastní odpovědi a uvedlo 1800,- Kč.

Tabulka č. 11: Shrnutí četností odpovědí na 11. otázku: „Omezuje finanční náročnost tvoje ježdění?“

Omezuje finanční náročnost tvoje ježdění	CHLAPCI		DĚVČATA		Σ DĚTÍ	Σ %
	Počet	%	Počet	%		
Ano, když nezaplatím, nemohu jezdit	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Ne, vedení klubu má pochopení. Jezdím, i když nezaplatím.	1	17 %	6	16 %	7	16 %
Ne, platím minimální příspěvek, zbytek odpracuji brigádně.	1	17 %	5	14 %	6	14 %
Ano, chci závodit, trenér, dobrý kůň i cestování něco stojí.	4	66 %	5	14 %	9	21 %
Ano, chci závodit. Pokud na to nebudu mít, uskromním se.	0	0 %	5	14 %	5	12 %
Ne, vše mi platí rodiče nebo rodinný příslušník	0	0 %	14	37 %	14	32 %
Jak kdy. Část platím já, zbytek rodiče nebo rodinný příslušník	0	0 %	2	5 %	2	5 %
celkem	6	100 %	37	100 %	43	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 11: Měsíční platba za ježdění v jezdeckém klubu jako omezující faktor realizace

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce. 11 a grafu č. 11:

Zajímalo mne, zda finanční náročnost výuky jezdeckví děti v jejich aktivitě nějakým způsobem limituje. Nejpočetnější skupina (32 %) uvádí, že vše platí rodiče případně rodinný příslušník a nemají problém s finančním zabezpečením výcviku, 21 % respondentů chce závodit zde, ovšem nastává problém s vyššími výdaji na zaplacení trenéra, lepšího koně a na cestování. 16 % uvádí, že vedení klubu má pochopení a může jezdit i když nemá na zaplacení měsíčního poplatku, 14 % udává možnost nahradit měsíční platbu za ježdění odpracováním brigády, 12 % sice chce závodit, pokud ale nebude mít dost peněz na úhradu výdajů, uskomní se nebo nebude závodit, 5 % si na část výdajů vydělá sama a zbytek mu doplatí rodiče případně rodinný příslušník. Příznivá je také odpověď s 0 %, žádný z dotazovaných respondentů nemá zkušenost, že by nemohl jezdit, když nemá na zaplacení měsíčního poplatku. Vždy je možné najít vhodné řešení.

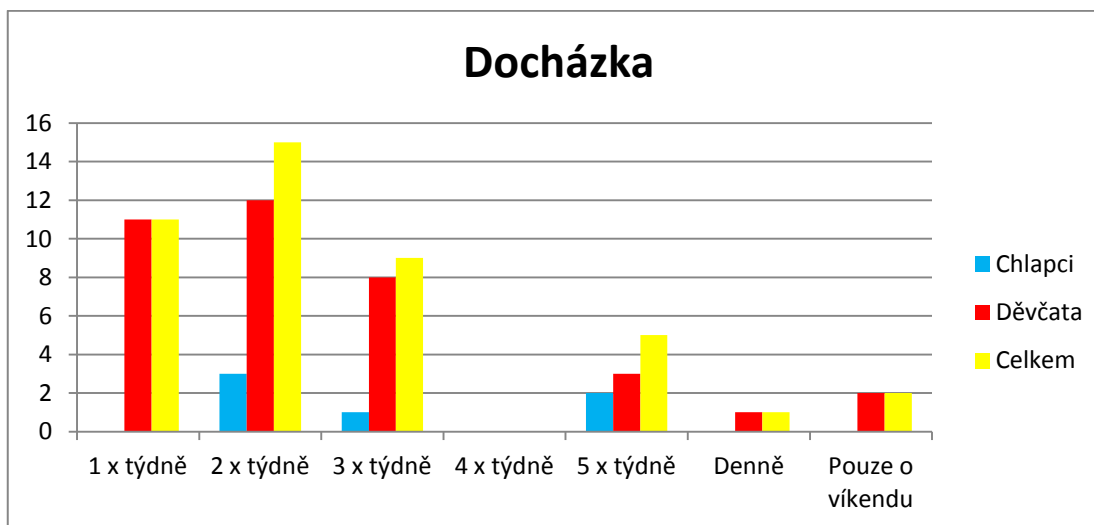
Tabulka č. 12: Shrnutí četností odpovědí na 12. otázku: „Kolik času týdně věnuješ koním a jezdeckví?“

Docházka	CHLAPCI			DĚVČATA			Σ DĚTÍ	Σ %	Σ Hodin
	Počet	%	Hodin týdně	Počet	%	Hodin týdně			
1 x týdně	0	0 %	0	11	30 %	22	11	25 %	22
2 x týdně	3	50 %	14h	12	32 %	61	15	35 %	75
3 x týdně	1	17 %	6h	8	22 %	71	9	21 %	77
4 x týdně	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0
5 x týdně	2	33 %	24h	3	8 %	35	5	12 %	59
Denně	0	0 %	0	1	3 %	18	1	2 %	19
Pouze o víkendu	0	0 %	0	2	5 %	5	2	5 %	5
celkem	6	100 %	44h	37	100 %	210h	43	100 %	257h

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve sloupci „hodin týdně“ je uveden součet hodin pro danou odpověď. V komentáři jsou hodnoceny průměrné časy u jednotlivých četností docházky.

Graf č. 12: Frekvence docházky dětí do jezdeckého klubu

Zdroj: Vlastní zpracování

Komentář k tabulce č. 12 a grafu č. 12:

Nejpočetnější skupina 35 % respondentů dochází do JK 2x v týdnu a věnuje jezdeckví celkem 75 hodin, což je v průměru 5 hodin za týden na jednoho respondenta, 25 % respondentů dochází do JK 1x týdně a stráví tam celkem 22 hodin v průměru 2 hodiny na respondenta. Další skupina 21 % respondentů navštěvuje JK 3x týdně s celkově stráveným časem 77 hodin a průměrem 8,5 hodiny na respondenta týdně, 5x týdně dochází 12 % respondentů v JK stráví 59 hodin což je v průměru téměř 12 hodin na respondenta, o víkendu se věnuje koním 5 % respondentů s celkovým časem 5 hodin a 2,5 hodiny na respondenta, denní docházku uvádí 2 % respondentů s celkovým i průměrným časem 19 hodin týdně. Docházku 4x týdně nikdo neuvedl. V celkovém součtu věnují dotazované děti jezdeckví a koním 257 hodin týdně což v průměru představuje 6 hodin týdně věnovaných jezdeckví a koním na respondenta (43).

6.3 Analýza nabídky a cenových relací jezdeckého vybavení a finanční náročnost výuky jezdeckví pro první období výcviku do ZZVJ

6.3.1 Finanční náročnost prvotního vybavení jezdce

Pro věrohodnost údajů aktuálních na trhu ČR jsem zvolil metodu výběru prodejců dětské jezdecké výstroje prezentující své zboží prostřednictvím e-shopů.

Použil jsem služby vyhledávače Heureka k porovnání cen. Pro kritéria vyhledávání jsem zvolil **nejoblíbenější produkt** (nejprodávanější) a vybral jsem vždy *5 prvních nabídek*. Jsem si vědom toho, že toto není měřítko určující kvalitu, ale směřuje zákazníka na základní mez, od které je možné se dostat k dalším hlediskům výběru zboží. Cílem bylo nastínit, v jakých číselných řádech se finanční náročnost pohybuje.

Ze získaných informací jsem zprůměrováním daných cen získal finanční údaj. Tento je možné považovat za orientační ukazatel finanční náročnosti pořízení vybavení jezdecké výstroje pro dítě začínající svůj výcvik.

Do tabulky jsem zadal kompletní jezdeckou výstroj, u obuvi je možnost výběru, co se týče kalhot, děti – začátečníci mohou mít pouze elastické kalhoty, bičik se pořizuje na doporučení cvičitele, výběr chapsů je závislý na výběru obuvi a eventuálně věku.

Tabulka č. 13: Finanční náročnost prvotního vybavení jezdecké výstroje dítěte⁵⁵

Pořadí	přilba	boty			kalhoty	rukavice	bičik 80 cm	chapsy
		pérka	gumové	kožené				
1.	754,-	999,-	250,-	994,-	697,-	280,-	175,-	755,-
2.	960,-	993,-	499,-	1831,-	855,-	149,-	155,-	419,-
3.	1482,-	1200,-	615,-	2200,-	1090,-	359,-	292,-	977,-
4.	1380,-	594,-	755,-	2490,-	857,-	420,-	95,-	730,-
5.	1214,-	559,-	646,-	1580,-	996,-	257,-	128,-	539,-
Průměr	1158,-	869,-	553,-	1819,-	899,-	293,-	169,-	684,-

Pozn. Číselné údaje jsou v Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z uvedených údajů je možné vysledovat, že pokud chce rodič pro své dítě zakoupit sadu nové jezdecké výstroje, zaplatí přibližně 3 500,- Kč. Samozřejmě, že z jezdeckých bot musejí vybrat styl (nízké – vysoké, gumové – kožené), co se týče chapsů, je nutné si rozmyslet, zda dítě bude preferovat jezdecké kalhoty, či pérka s chapsy. Průměrné ceny se tedy nemusejí sčítat všechny. Považuji za důležité upozornit na možnost zakoupení *bezpečnostní vesty s pátevní výztuhou*, která zajišťuje bezpečnost dítěte při pádu z koně a udržuje dítě ve stabilnější poloze. Cena takové vesty se pohybuje od 1000,- Kč.

Rodičům se navíc může podařit koupit použitou (starší) výstroj prostřednictvím burz, inzerátů či přátel. Také v jezdeckých školách se nechají sehnat použité jezdecké věci za výhodné ceny. Některé jízdárny nabízejí půjčování kompletní výstroje, to se však doporučuje pouze při využití jednorázové návštěvy – při zaplacení jedné lekce výcviku.

6.3.2 Finanční náročnost výuky jezdeckví pro děti v náhodně vybraných jízdárnách

Pro zmapování finančních východisek v nabídkách oblasti jezdeckví jsem zvolil podobnou metodu jako v předchozí kapitole. Pomocí *internetového vyhledavače a náhodné volby* porovnám ceny nabízených služeb bez ohledu na velikost organizace, konkurenční vlivy a bez ohledu na dojezdovou dostupnost. Pro dokreslení informace udávám geografické umístění, které ovšem nikterak nehodnotím a neanalyzuji. Snažil jsem se pouze o přibližné pokrytí celé ČR.

⁵⁵ Dostupné z: www.heureka.cz; (2017)

Smyslem takového porovnání je získat orientační informaci o nabízených službách. Do tabulky jsem zařadil pouze jezdecký výcvik, nikoliv kroužky vodění, které se uskutečňují leckde již od dvou let.

Ceny instruktora a specializovaného trenéra se liší, v tabulce je cena začátečnického kurzu. Jde o všeobecný výcvik s certifikovaným cvičitelem, nikoliv trenérem jednotlivé disciplíny.

Tabulka č. 14: Finanční náročnost kroužku jezdeckví pro děti v náhodně vybraných jízdárnách

Kraj/město	věk dítěte od	cena v Kč/měsíc	počet hod/týden
Vysočina/ Třešť ⁵⁶	6 let	500,-	3
Jihočeský/ Protivín ⁵⁷	6 let	500,-	2
Jihomoravský/ Poštorná ⁵⁸	8 let	750,-	2 - 6
Středočeský/ Beroun ⁵⁹	6 let	260,- za 1 hod	2
Liberecký/ Č. Lípa ⁶⁰	5 let	350,-	2
Královehradecký/ Hr. Kr. ⁶¹	10 let	850,-	2,5 - 3
Olomoucký/ Ptení ⁶²	6 let	400,-	2
Moravskoslezský/ Mořkov ⁶³	8 let	600,-	3
Plzeňský/ Trní ⁶⁴	6 let	800,-	2
Karlovarský/ Rosnice ⁶⁵	6 let	500,-	2
Ústecký/ Ústí n. Labem ⁶⁶	6let	500,-	2 - 3
Pardubický/ Útěchov ⁶⁷	7let	600,-	1,5

Zdroj: Vlastní zpracování

⁵⁶ <http://www.jktrest.cz>; (2017)

⁵⁷ <https://www.stajprotivin.cz>; (2017)

⁵⁸ <http://www.jkpostorna.com>; (2017)

⁵⁹ <http://www.ranc-u-kotvy.cz>; (2017)

⁶⁰ <http://www.navetrnehurce.cz>; (2017)

⁶¹ <http://www.hjk.cz/>; (2017)

⁶² <http://www.staje-mm.cz>; (2017)

⁶³ <http://www.ujuraska.cz>; (2017)

⁶⁴ <http://www.kone-trni.cz/>; (2017)

⁶⁵ <http://www.jss-tandem-rosnice.cz>; (2017)

⁶⁶ <http://www.konepodhradem.estranky.cz>; (2017)

⁶⁷ <http://www.jk-utechov.cz/>; (2017)

Jedna hodina výuky jezdeckví vybraných subjektů stojí cca 260,- Kč. Není ale zcela vhodné zacílit náš zájem pouze a izolovaně na cenu této služby. Rodič musí zvolit optimální poměr nabízených služeb a dané ceny. Je s podivem, že ačkoliv odborná literatura varuje, že začátek výuky jezdeckví na koních je nevhodnější kolem 10. roku dítěte, praxe ukazuje, že jsou děti lákány k výuce už od 6 či dokonce od 5 let. Zde je na místě si skutečně ověřit, co takové ježdění konkrétně obnáší, a zvážit, zda se nejedná o bezohledný podnikatelský záměr s tendencí vydělat co nejvíce peněz na úkor kvality či dokonce zdraví dítěte.

Pro finanční analýzu služeb nabízených v oblasti jezdeckví a také finanční náročnosti pořízení základního vybavení malé jezdce – začátečníka jsem použil současnou nabídku produktů na našem trhu. Jelikož komplexní nabídka v České republice je velmi široká a rozmanitá, zjišťovací metody pro absolutní objektivitu jsou zcela nemožné. Zvolil jsem formu náhodného výběru e-shopů a také produkty volené zákazníky (škála oblíbenosti) – pro získání dat jsem použil internetový vyhledavač firem a produktů. Částky, které jsem vyčíslil, považuji za hrubý orientační cenový ukazatel a může sloužit jen jako přibližné vodítko pro začínající zájemce o oblast jezdeckví. Je důležité mít však na paměti, že ceny na našem trhu se vyvíjejí v závislosti na ekonomické situaci a konkurenceschopnosti, které jsou vždy aktuální pouze v určitém časovém období. Na druhou stranu musím konstatovat, že v knize *Můj kamarád kůň*⁶⁸ jsou v kapitole „Tvá první jezdecká výstroj“ uvedeny přibližné pořizovací ceny v aktuální časové souvislosti (1998) a jejich výše je zhruba srovnatelná s mou analýzou, rozdíly jsou minimální. Toto srovnání je velmi zajímavé a jistě má také určitou výpovědní hodnotu.

⁶⁸ HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; str. 40 - 41; ISBN 80-7237-020-0

7. Diskuse

7.1 Diskuse ke zvolené metodologii

Zvolená metoda dotazování i s riziky, která nelze vyloučit, realizovaná se vzorkem dětských respondentů, odpovídala záměru zpracování popisu současného stavu zkoumané problematiky a dosažení vytčeného cíle (přinést **komplexnější náhled na utváření a vývoj zájmu dětí o jezdeckví a na jeho časovou a finanční náročnost**).

Zjištěná data z dotazování a jejich vyhodnocení však mají platnost pouze pro uvedený zkoumaný vzorek (43 dětských respondentů) a nelze je tedy zobecnit. Obdobně je tomu i s realizovaným rozhovorem s cvičitelkou jezdeckví a realizací průzkumu v jediném konkrétním regionu. Zkoumaný dosažitelný výzkumný vzorek byl smíšený – převládaly v něm dívky z místních vesnických jezdeckých klubů, jak je uvedeno v kap. 6.2.2, tab. č. 1 a graf č. 1, str. 43.

Nepodařilo se mi dohledat žádnou recenzovanou publikovanou studii, která by se zabývala stejnou, nebo podobnou problematikou v oblasti dětského jezdeckví. Výjimkou byly dva internetové zdroje: Tišl 2017 - klubové stránky, Grundová 2007 - dipl. práce uvedeno v seznamu internetových zdrojů.

Oporou pro volbu výzkumné metody a zpracování výzkumných nálezů mi byly **teoretické poznatky** z pedagogické a vývojové psychologie a pedagogického výzkumu (problémy motivace, záměrné motivovanosti, dětských zájmů obecně, výzkumné metody jsou uvedeny v seznamu použité a prostudované literatury.

Výzkumné otázky č. 1 – 5 uvedené v kap. 2., str. 9 a rozhovor s cvičitelkou jezdeckví uvedené v příloze č. 2 mi umožnily zvolit a zformulovat dotazníkové položky a uspořádat jejich strukturu tak, aby přinesly požadovaná data jako východiska pro nalezení odpovědi na hlavní výzkumnou otázku („Které vlivy působí na utváření a realizaci zájmu dětí o jezdeckví?“)

Analýza odpovědí na dotazníkové položky přinesla odpověď na hlavní výzkumnou otázku. Na utváření a realizaci zájmu dětí o jezdeckví působí láska ke koním, touha vlastnit koně, vliv jiné osoby, romantická představa, soutěživost, přání rodičů.

7.2 Diskuse ke stanoveným hypotézám

Analýza a shrnutí všech výzkumných nálezů ukázaly, že ne všechny **hypotézy** se potvrdily.

Diskuse k hypotézám týkající se motivace k jezdeckví:

H1 „S výukou jízdy na koni děti začínají nejčastěji okolo 10. roku svého věku“ se ve společném hodnocení chlapců a děvčat **nepotvrdila**, ale **potvrdila** se pro skupinu děvčat, jejichž počet ve zkoumaném vzorku převažoval.

Nejpočetnější skupina 46% respondentů **ve společném hodnocení chlapců a děvčat** (43 respondentů) uvádí začátek výcviku jezdeckví ve dvanácti letech a později. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 2 a grafu č. 2 na str. 44.

Vzhledem k možným rozdílům mezi chlapci a děvčaty a stanoveným cílům práce jsem hypotézu H1 vyhodnotil také zvlášť pro chlapce a pro dívky. U chlapců (6 respondentů) se hypotéza H1 nepotvrdila, 83 % dotázaných chlapců začalo s výcvikem jezdeckví rovněž ve věku dvanácti let a více. U děvčat (37 respondentů) však byla hypotéza H1 potvrzena, neboť 46 % dotázaných dívek začalo s výcvikem jezdeckví mezi devátým a jedenáctým rokem svého věku.

H2 „Děti, začínající s výcvikem jezdeckví okolo 10. roku věku jsou nejčastěji motivovány láskou a obdivem ke koním (přibližně na konci školní docházky na 1. st. ZŠ)“, se **nepotvrdila** pro výzkumný vzorek jako celek, ani pro žádnou jeho část. Z výsledků je patrné, že na motivaci dětí okolo 10. roku věku má největší vliv jiná osoba z blízkého okolí dítěte, která se jezdeckvím rovněž zabývá (33 %). Jak je uvedeno v tab. 4d, str. 49 a grafu 4d, str. 50. Lásky ke koním je vlivem, který přichází až ve zralejším věku, tedy po 12. roce, můj předpoklad, že motivace bude nejsilnější okolo 10. roku se nepotvrdil.

H3 „Děti, které začínají s výcvikem jezdeckví okolo 6. roku věku (na počátku školní docházky) jsou motivovány nejčastěji rodiči“, byla **potvrzena**. Z vyhodnocení nálezu dotazníkového šetření plyne, že respondenti této věkové kategorie jsou

pod vlivem svých rodičů (100 %) což odpovídá hypotéze H3. Jak je uvedeno v tab. 4b a grafu 4b na str. 48.

Motivace má pro chlapce a děvčata (bez ohledu na věk) jinou podobu. Pro chlapce je ze všeho nejdůležitější soutěživost a to u 83 % dotázaných chlapců a v 17 % touha koně vlastnit. U děvčat to je především láska ke koním (32 %), vliv jiné osoby (19 %), touha vlastnit koně (16 %), romantická představa (14 %), vliv rodičů (11 %). V převážné části výsledků se motivace chlapců a děvčat rozchází, přibližně shodná je v případě touhy vlastnit koně. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 4a, str. 46 a grafu č. 4a, str. 47.

H4 „Motivace k jezdeckví se v průběhu života dítěte mění“ byla v celkovém hodnocení chlapců a děvčat **potvrzena**. **Potvrzena** byla také pro skupinu děvčat, jejichž počet ve zkoumaném vzorku převažuje, pro skupinu chlapců se však **nepotvrdila**. Nejpočetnější skupina 65 % respondentů **ve společném hodnocení chlapců a děvčat** (43 respondentů) uvedlo, že se motivace mění. S rostoucím uvědomováním si překážek a nebezpečí spojených s tímto koníčkem se vztah upevní (49 %) nebo se naopak vytratí (16 %). Pouze 35 % dětí cítí vztah ke koním a k jezdeckvím srovnatelný s dobou, kdy jezdit začaly. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 5 a grafu č. 5, str. 52.

Je zde nutné připomenout nižší stupeň objektivity v odpovědích na stanovenou otázku, neboť mohly odpovídat děti mladší, které ještě nedokážou dostatečně zhodnotit vývoj motivace v průběhu času, a to hlavně proto, že 46 % dotazovaných jedinců začalo s jezdeckvím v 12 letech a více jak je uvedeno v tab. č. 2 a grafu č. 2, str. 44, přičemž 9 % z celkového počtu dotazovaných bylo právě dvanáctiletých, jak je uvedeno v tab. č. 3 a grafu č. 3, str. 45. Pro dostatečnou objektivitu této otázky by bylo vhodnější oslovit respondenty starší, s větší „vypozorovanou“ zkušeností.

Vzhledem k možným rozdílům mezi chlapci a děvčaty a stanoveným cílům práce jsem hypotézu H4 vyhodnotil také zvlášť pro chlapce a pro dívky. U chlapců se hypotéza H4 nepotvrdila, protože 67 % chlapců uvádí, že vztah zůstal stejný, jako když začínali. U děvčat byla hypotéza H4 potvrzena, pro 51 % děvčat má vztah k jezdeckví pozitivní vliv, pomáhá jim překonávat překážky a do jisté míry je posiluje.

Diskuse k hypotéze týkající se časové náročnosti výuky jezdeckví

H5 „Děti věnují koním a jezdeckví v průměru 5 a více hodin týdně“, byla potvrzena. V celkovém součtu věnují děti zkoumaného vzorku jezdeckví a koním 257 hodin týdně, což v průměru na respondenta (celkem 43) znamená téměř 6 hodin týdně věnovaných jezdeckví a koním. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 12 a grafu č. 12, str. 62.

Diskuse k hypotézám týkající se finanční náročnosti výuky jezdeckví

H6 „Finanční náročnost prvotního vybavení jezdce je větší než 3000,- Kč“, byla potvrzena. Z nálezu dotazníkového šetření vyplývá, že 58 % respondentů zaplatilo za prvotní vybavení více jak 3000,- Kč. Investovaná částka závisí na náročnosti a finančních možnostech rodiny. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 9, str. 57 a grafu č. 9, str. 58.

Toto zjištění je ověřeno mojí finanční analýzou jezdeckého vybavení, kterou uvádím ve výsledkové části kap. 6.3.1, str. 63 až 64. Pořízení prvotního vybavení jezdce je významnou vstupní investicí, která zatíží rodinný rozpočet. Vybavení jezdce ale není možné zanedbávat; mimo jiné plní i bezpečnostní funkci. Rodiče dětí, kteří nemají na pořízení nového vybavení dostatek finančních prostředků, mají možnost pokusit se koupit použitou (starší) výstroj prostřednictvím burzy, jezdecké vybavení si půjčit, anebo ho zdarma získat od dětí, které výuku jezdeckví ukončily.

H7 „Finanční náročnost výcviku je větší než 6000,- Kč ročně“, byla potvrzena, 95 % respondentů uvádí měsíční platbu za výuku jezdeckví 500,- Kč a více, což potvrzuje hypotézu H7. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tab. č. 10 a grafu č. 10 na str. 59. Zhruba 5 % respondentů neplatí za výuku nic z důvodu členství v JK. Výsledek hypotézy H7 potvrzuje analýza finanční náročnosti výcviku jezdeckví, jak je uvedeno v kap. 6.3.2, str. 64 až 66.

8. Závěr

Ve vztahu k vytčenému cíli práce přinést **komplexnější náhled na utváření a vývoj zájmu dětí o jezdectví a na jeho časovou a finanční náročnost** jsem dospěl k následujícím závěrům:

Domnívám se, že tohoto **cíle bylo dosaženo** pro vybraný region a vzorek respondentů, s možností zobecnění některých nálezů.

Poznatky z **teoretické části práce** ukázaly na význam **pedagogické a psychologické** stránky **kompetence cvičitele jezdectví** se zaměřením na děti a mládež. Nezbytné jsou znalosti vývojových zákonitostí a zvláštností psychického i fyzického vývoje. Z nichž dále vyplývají jednak poznatky o motivovanosti (vnější i vnitřní) k jezdectví, psychické zralosti a fyzické zdatnosti klientů a jejich respektování při jezdeckém výcviku. Dále pak požadavky na osobnostní kvality cvičitele a jejich projev ve vztahu ke klientům i koním, včetně dostatečné trpělivosti, empatie, etických zásad výuky.

Realizované **výzkumné šetření** se vzorkem respondentů uvedené teoretické poznatky potvrdilo. Jeho prostřednictvím se mi podařilo **odpovědět na všech 5 výzkumných otázkách a ověřit platnost formulovaných hypotéz.**

1) Motivace dětí k jezdectví se začíná formovat už u dětí předškolního věku, je ale motivována převážně rodiči. Vlastní motivovanost dětí se projevuje nejčastěji po 10. roku věku jako zájem o jezdectví. Projevený zájem dívek výrazně převažuje nad zájmem chlapců.

Hypotéza **H1** se **potvrdila** pouze pro skupinu děvčat, která ve vzorku respondentů převládala, ale **nepotvrdila** ve společném hodnocení chlapců a dívek.

2) Zjištěné vlivy, které ovlivňují zájem dítěte o jezdectví (kromě rodičů), jsou: vliv osoby z blízkého okolí dítěte, která se jezdectvím také zabývá, láska ke koním, romantická představa jízdy krajinou a zážitků s koněm, chuť závodit – motiv ctižádosti, touha vlastnit koně.

Hypotéza **H2** se **nepotvrdila**. Na motivaci k jezdectví u dětí okolo 10 roku věku má největší význam vliv osoby z blízkého okolí dítěte, která se jezdectvím také zabývá.

Hypotéza **H3** se **zcela potvrdila**. O výuce jezdeckví u dětí mladších 6-ti let rozhodují především rodiče.

3) Motivovanost k jezdeckví se v průběhu vývoje dětských a dospívajících klientů vyvíjí (roste nebo zaniká) zejména pod vlivem zkušeností s fyzickou, časovou (méně též finanční náročností), úrazy, jinými zájmy.

Hypotéza **H4** se v celkovém hodnocení (chlapců a děvčat) i děvčat samotných **potvrdila**. Pro skupinu chlapců samotných se **nepotvrdila**, u nich motivace k jezdeckví zůstává stejná.

4) Rozdíly mezi děvčaty a chlapci v uváděných motivech existují. U chlapců převládá soutěživost, u děvčat láska ke koním a péče o ně.

5) Průměrná časová náročnost v uvedeném vzorku respondentů je více jak 5 hodin týdně. Finanční náročnost prvotního vybavení činí více jak 3 000,- Kč, poplatek za výuku je větší než 6 000,- Kč ročně.

Hypotézy **H5 , H6 a H7** se tedy **potvrdily**.

Za přínos své bakalářské práce pokládám:

1. Rozšíření vlastních kompetencí vychovatele – obecně požadovaných i specifických, zaměřených na výchovu k jezdeckví o psychologické a pedagogické poznatky a jejich využitelnost v praxi.
2. Výsledky analýzy finanční náročnosti prvotního vybavení jezdce a výuky jezdeckví mohou být vodítkem v cenové orientaci pro nové zájemce o výcvik jezdeckví.
3. Moje poznatky z dotazníkového šetření sice není možné zobecnit vzhledem k malému vzorku respondentů, ale je možné použít jich jako východiska pro další výzkumy s početnějšími vzorky a promyšlenějšími dotazníkovými položkami. Zobecnitelné poznatky z výzkumů by pak mohly být zveřejněny např. v časopise Jezdeckví pro zvýšení zájmu o výuku jezdeckví.

Seznam použité a nastudované literatury

Knihy

- ALLEN, Eileen, K., LYN, Marotz, R.: *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*; nakl. Portál, Praha 2002; z amerického vydání přeložila Petra Vlčková; ISBN 80-7178-614-4
- ČÁP, Jan: *Psychologie výchovy a vyučování*; vydav. Karolinum, Praha 1993; ISBN 80-7066-534-3
- ČÁP, Jan: *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*; vydav. ISV, Praha 1996; ISBN 80-85866-15-3
- GAVORA, Peter.: *Výzkumné metody v pedagogice*; Brno 1996; nakl. Paido; ISBN 80-85931-15-X
- GOHLOVÁ, Christiane: *Jezdíme pro radost*; nakl. Granit; Praha 1995; z němčiny přeložila Brúnová Kateřina; ISBN 80-85805-28-6
- HAMPEOVÁ, Margret, STICKELEROVÁ, Elke: *Můj kamarád kůň*; nakl. Svojtka & Co.; Praha 1998; z němčiny přeložila Steidlová Dagmar; ISBN 80-7237-020-0
- HENDERSONOVÁ, Carolyn: *Péče o koně*; nakl. Cesty; Praha 1999; z angličtiny přeložila Kholová Helena; ISBN 80-7181-318-4
- HENDL, Jan: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*; nakl. Portál; Praha; 2005; ISBN 80-7367-040-2
- HERMSEN, Josée: *Encyklopedie koně*; nakl. REBO productions; Praha 2008; z holand. přeložila Kat. Hlavová; ISBN 978-80-7234-933-3
- OCHRANA, František: *Metodologie vědy: úvod do problému*; nakl. Karolinum; Praha 2009; ISBN 978-80-246-1609-4
- ORVIN H. George: *Dospívání - kniha pro rodiče*; nakl. Grada; Praha 2001; z angličtiny přeložil Roubal Jan, ISBN 80-247-0124-3
- PIAGET, Jean: *Psychologie dítěte*; nakl. Portál, Praha 1997; ISBN 80-7178-146-0

- KERLINGER, Fred N.: *Základy výzkumu chování. Pedagogický a psychologický výzkum*; nakl. Academia; Praha 1972; ISBN neuvedeno
- KOL. AUTORŮ POD VEDENÍM VĚRY PETRÁČKOVÉ: *Akademický slovník cizích slov*; Academia Praha 2000; vydání 1. (dotisk); ISBN 80-200-0607-9
- LANGMEIER, Josef, LANGMEIER, Miloš, KREJČÍŘOVÁ, Dana: *Vývojová psychologie s úvodem vývojové neurofyziologie*; vydal. H & H; Praha 1998; ISBN 80-86180-03-4
- SPOUSTA, Vladimír: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*; vydala PF MU, Brno 1994; ISBN 80-210-1007-X
- VACEK, Pavel: *Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech*; nakl. Gaudeamus, Hradec Králové 2000; ISBN 80-7041-148-1

Časopisy

- Učitel'ské noviny č. 8/2001 (Jana Nováčková)
- Reflex č. 27/2014 (Cyril Höschel)
- Vesmír; č. 11/1995 (Renáta FIALOVÁ, Ladislav HESS)

Internetové zdroje

- www.rancpohoda.cz/node/20
- http://is.muni.cz/th/79469/pdf_m/Diplomova_prace.txt
- www.fi.muni.cz/~qprokes/socka/socka3.html#Obecnachar
- http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_vseobecna_pravidla_0603_1.pdf
- www.respektovani.com/detailc.php?idc=60
- https://is.muni.cz/el/1441/podzim2011/SPSPC_PSY/Obecn_a_psychologie_Buresova.doc
- http://www.cjf.cz/files/stranky/vzdelavani/dokumenty-vzdelani/2016_vzdelavani%20dokument_1.pdf
- <http://www.cjf.cz/files/stranky/vzdelavani/jezdecke-skoly/Pasportizace.pdf>

- <http://ssjc.ujc.cas.cz/>
- www.firmy.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-centra-a-sportoviste/Jizdarny-a-konske-rance/Jezdecke-oddily-kluby
- www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/kvalvyzkpedhendl.pdf
- <http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/polostrukturovany-interview>
- <https://www.jezdectvi.org/clenstvi-osoba>
- <http://www.jktrest.cz>
- <https://www.stajprotivin.cz>
- <http://www.jkpostorna.com>
- <http://www.ranc-u-kotvy.cz>
- <http://www.navetrnehurce.cz>
- <http://www.hjk.cz/>
- <http://www.staje-mm.cz>
- <http://www.ujuraska.cz>
- <http://www.kone-trni.cz/>
- <http://www.jss-tandem-rosnice.cz>
- <http://www.konepodhradem.estranky.cz>
- <http://www.jk-utechov.cz/>
- www.heureka.cz

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Vzor dotazníku

Příloha č. 2 – Rozhovor

Použité zkratky

- DP – diplomová práce
- MU v Brně – Masarykova univerzita v Brně
- PF – pedagogická fakulta
- ZŠ – základní škola
- ČJF – Česká jezdecká federace; je organizace zastřešující jezdecký sport v ČR; ČJF je členem Mezinárodní jezdecké federace (FEI) a Českého olympijského výboru (ČOV). Sdružuje přibližně 13 500 členů v 1 600 JK a eviduje zhruba 7 500 sportovních koní; zodpovídá zejména za organizaci jezdeckých národních a mezinárodních soutěží na území ČR, distribuci finančních zdrojů, registraci jezdců, funkcionářů a koní a vytváření právního rámce jezdeckého sportu.
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- SCM – sportovní centra mládeže
- FEI – Mezinárodní jezdecká federace
- JK – Jezdecký klub či jezdecké kluby
- ZZVJ – Zkouška základního výcviku jezdce

Příloha č. 1 DOTAZNÍK

Každou otázku si pozorně přečti. Pokud si budeš jistý/á odpovědi POUZE zaškrtni křížkem odpovídající okénko, popřípadě napiš vlastní odpověď do volného okénka na konci tabulky. U otázky č. 12 vyber četnost docházky a napiš, kolik hodin týdně věnuješ koním a jezdeckví. V případě jakékoliv nejasnosti se obrať na mne a já ti rád pomohu.

1. Jsi děvče nebo chlapec?

Dívka	
Chlapec	

2. V kolika letech jsi začal/a jezdit na koni?

Méně než 6	
7 – 8	
9 – 11	
12 a více	

3. Kolik je ti nyní let?

12	
13	
14	
15	
16	
17	

4. Proč jsi začal/a jezdit na koni?

Chtěl/a jsem mít svého koně. Protože to nešlo, začal/a jsem se aspoň učit jezdit.	
Koně mne vždycky lákali. Představoval/a jsem si, jak jedu přírodou jako v pohádce a pak jsem přemluvil/a rodiče.	
Znám někoho, kdo jezdil/jezdí, a ten mi řekl, že je to hezké.	
Chtěli to rodiče, tak mne přihlásili.	
Chtěl/a jsem závodit a vyhrávat.	
Kůň mě léčí, tak mě rodiče přihlásili. (hipoterapie)	
Nepamatuji se.	
Miluji prostě koně.	

5. Jak se vyvíjel tvůj vztah k jezdeckví?

Nezměnil, nadšení je pořád stejně velké.	
Změnil, zjistil/a jsem, že z jízdy bolí tělo, že někdy padám, že musím ke koni dojíždět; ale nevzdal/a jsem to a vydržel/a jsem, i když mě to už tak nebaví.	
Změnil, chtěl/a jsem přestat, ale rodiče mi to nedovolili, protože jezdeckví už zaplatili.	
Vyvíjel, láska ke koním mi pomohla překonat překážky a stále jezdím a baví mě to.	
Změnil, už to nemám rád/a a brzy skončím.	

6. Uvažuješ, že výuku jezdeckví ukončíš ZZVJ a získáš jezdeckou licenci?

Ano, chci se účastnit soutěží pořádaných ČJF.	
Ne, chci jezdit jen rekreačně pro svoje potěšení.	
Už ji mám.	

7. Co pro tebe znamená jezdeckví a práce s koňmi?

Získal/a jsem licenci a jezdím na soutěže, sportování mi dodává pocit úspěšnosti.	
Jezdím rekreačně, jízda na koni mi pomáhá relaxovat.	
Kůň je úžasné a inteligentní zvíře, být s ním v kontaktu, dotýkat se ho, ošetřovat jej, ve mně vytváří pocit štěstí a uspokojení.	
Výuka jezdeckví a jízda na koni mi nic nepřináší. Jezdím proto, že to chtějí rodiče.	
Chodím jezdit hlavně proto, že je u koní dobrá parta a kamarádi.	

8. Měl/a jsi někdy úraz při činnosti s koňmi a ovlivnil tvůj vztah ke koním a jezdeckví?

Zatím jsem žádný úraz neměl/a.	
Úraz jsem už měl/a, můj vztah ke koním to ale žádným způsobem neovlivnilo. Občas se stane, že se něco přihodí.	
Úraz jsem už měl/a, mám větší respekt z koní a z jízdy. Dávám si pozor, aby se už neopakoval.	
Úraz jsem už měl/a, bojím se jezdit, pokud se to nezmění, tak skončím.	

9. Vzpomínáš, kolik jsi zaplatil/a za prvotní vybavení jezdce (helma, boty, kalhoty atd.)?

Nepamatuji se	
Nic vše jsem dostal/a nebo půjčil/a	
Do 2000,--Kč	
2001,--Kč – 2500,--Kč	
2501,--Kč – 3000,--Kč	
3001,--Kč – 3500,--Kč	
3501,--Kč – 4000,--Kč	
Více než 4001,--Kč	

10. Kolik měsíčně zhruba platíš za výuku jezdeckví?

Jsem členem JK a neplatím nic	
500,--Kč	
1000,--Kč	
1500,--Kč	
2000,--Kč	

11. Omezuje finanční náročnost tvoje ježdění?

Ano, když nezaplatím měsíční poplatek, nebudu jezdit.	
Ne, peníze sice hrají důležitou roli, vedení klubu má ale pochopení. Pokud nemám na zaplacení poplatku, mohu přes to jezdit.	
Ne, platím minimální členský příspěvek nebo žádný, ostatní náklady si mohu odpracovat v klubu formou brigád.	
Ano, chci jezdit na závody a být co nejlepší k tomu potřebuji dobrého trenéra, koně a cestování také něco stojí.	
Ano, chci sice závodit, pokud na to nebudu mít peníze, uskromním se, nebo nebudu závodit.	
Ne, vše mi platí rodiče/rodinný příslušník (babička, děda...).	
Jak kdy, část finančních prostředků se snažím si vydělat sám, se zbytkem mi pomáhají rodiče/rodinný příslušník (babička, děda...).	

12. Kolik času týdně věnuješ koním a jezdeckví?

	Četnost docházky	Počet hodin
Do JK docházím 1x týdně		
Do JK docházím 2x týdně		
Do JK docházím 3x týdně		
Do JK docházím 4x týdně		
Do JK docházím 5x týdně		
Do JK docházím denně		
Mám čas pouze o víkendu		

Příloha č. 2 INDIVIDUÁLNÍ ROZHOVOR

Záznam individuálního rozhovoru s cvičitelkou jezdeckví:

Rozhovor s dospělým, který v dětství využíval placené služby výuky jezdeckví a dosud se jezdeckvím zabývá.

Iniciály: S. B., Jezdecký klub Godolphin

Věk: 54 let

1. V kolika letech jste začala s vlastním výcvikem jezdeckví?

Mezi koňmi jsem byla od narození. Otec vlastnil pár kladrubáků. Já mezi nimi vyrůstala a tak se mezi námi vytvořilo silné pouto. Pravidelně trénovat jsem začala v deseti letech. První parkurové závody jsem absolvovala asi o dva roky později.

2. Vzpomínáte si na okamžik, kdy se rozhodlo o tom, že se začnete trénovat? Kdo vnesl první impuls: vy nebo rodiče?

Chtěla jsem sama. Rodiče jsem moc přemlouvat nemusela viděli, jaký mám ke koním hluboký vztah, a chtěli mne v něm podpořit.

3. Jaký byl důvod tohoto impulsu?

Láska a hluboké pouto, které jsem si ke koním vytvořila. A zájem zdokonalit se v ježdění.

4. Jak často jste trénovala?

Ze začátku třikrát týdně, postupem času každý den. Asi po dvou letech trénování jsem byla vybrána a dvakrát týdně dojížděla do jezdecké stáje se zkušenějším trenérem J. P.

5. Jak vypadala vaše výstroj jezdce – začátečníka?

Holinky, rajtky (ty mi ušil děda podle svých), helma, bičík. V té době nebyl moc velký výběr.

6. *Vzpomínáte si, jak to zatížilo finanční rozpočet rodiny?*

Je to už hodně let pokud si dobře vzpomínám, bylo to asi 100,- Kč za měsíc. Na cenu výstroje si nevzpomínám. Hodně z potřeb na koně (bičík, rajtky) mi ušil děda, který byl sedlář.

7. *Jak jste tehdy vybírali vhodnou jezdeckou stáj?*

V obci se konaly závody v parkurovém skákání, otec se tam seznámil s trenérem A. T. z nedaleké jezdecké stáje a domluvil, že k nim mohu nastoupit. V té době byl výběr omezený.

8. *Měnil se s postupujícím časem a uměním jezdit vztah k jezdeckví či ke koním obecně?*

Postupujícím časem se moje láska a vztah ke koním prohlubovaly. To samé platí i o jezdeckví, je to vášeň, která jen tak nepomíjí.

9. *Cítila jste někdy riziko úrazu?*

Jako dítě jsem si riziko úrazu moc neuvědomovala a nepřipouštěla. S přibývajícím věkem a zkušenostmi postupně ano.

10. *Chápala jste hrozící nebezpečí?*

Hrozící nebezpečí jsem si s přicházejícími úrazy uvědomovala stále více.

11. *Měla jste někdy úraz spojený s jezdeckvím?*

Úrazů bylo více ty drobné ani nepočítám. Z těch vážnějších zlomený nárt, potrhané šlachy na rukou, zlomená klíční kost, zlomená žebra, vykloubené rameno, otřes mozku.

12. *Jak jste se vypořádala s fyzickou náročností jezdeckví?*

Nepřipadá mi to moc fyzicky náročné. Postupným tréninkem a prací získáte určitou kondici a odolnost, která pomáhá vyrovnat se s fyzickými nároky jezdeckví. Jezdění je velká motivace.

13. Kam se ubíral výcvik po pubertě? Pokračoval? Specializoval se nějak?

Na začátku nás trenér A. T. jako bývalý armádní jezdec vedl k všestrannosti, později jsem se začala specializovat na parkurové skákání a drezuru. V dospělosti jsem jezdila i dostihy a vytrvalostní závody (endurance).

14. Vykonal jste cvičitelský kurz?

Ano, cvičitelský kurz jsem absolvovala v roce 1991.

15. Kolik času vám v současnosti zabere činnost spojená s koňmi a jezdeckým?

Začínám ráno krmením, potom jdu do zaměstnání. Po práci přijdou členové klubu, vykydáme, připravíme koně a jde se jezdit, potom vyčistit, nakrmit a je večer. Takže téměř veškerý volný čas.

16. Pořádila jste si někdy vlastního koně a proč? Kde máte koně ustájené?

Prvního koně mi koupili rodiče, když mi bylo 17 let. Část zaplatili rodiče a zbytek já. Moc jsem po vlastním koni toužila, i když to v té době nebylo běžné. Byla to klisna, jmenovala se Lukava a měla jsem z ní velkou radost. Připravila jsem si ji pod vedením zkušeného trenéra a jezdili jsme spolu na závody. Mít vlastního koně je něco jiného je tam pouto. Je tu pro Vás a vy pro něj. V cizí stáji to pouto bylo taky, ale bylo to jiné, bylo nás tam víc. Potom to byla Čáka, Tarzan, Čírka a Čita ty jsem si odchovala sama. Dnes je běžné ustájit koně za úplatu ve stáji jezdeckého klubu. Já mám nejraději koně ustájené doma pod svým dohledem. Občas se vyskytne nějaký zdravotní problém, tak na něj mohu včas reagovat. Výhodou také je, že je kůň v domácím prostředí a můžete ho lépe poznat zejména jeho povahu.

17. Můžu se zeptat, jak moc jste své vlastní děti ovlivnila ve výběru jejich koníčků?

Mám tři děti dva syny a dceru. Zájmové kroužky jsem jim nikdy nevybírala. Spíš jsem se je snažila podpořit v tom, o co měli zájem. Přestože se od mala se mnou pohybovali mezi koňmi, tak kluci o koně zájem nemají, dcera na koni rekreačně jezdí a má své vlastní dva koně.

18. Jaká je finanční náročnost provozovat koníček v současnosti?

Je to drahý koníček. Pokud máte koně ustájeného doma, je zdravý a pomineme pořizovací náklady tak asi 2000,- Kč měsíčně. Záleží na tom, za kolik nakoupíte krmení. Pořizovací výdaje na výstroj a vybavení 10 000,- Kč až 15 000,- Kč možná i více. Záleží na náročnosti jezdce plus jejich údržba a obnova. Pokud s koněm jezdíte na závody tak je k tomu nutné připočítat 1000,- Kč až 5000,- Kč dle vzdálenosti a stupně obtížnosti a platbu za trenéra. No a práce i čas mají také svoji hodnotu.

19. Kdybyste mohla dnes, se všemi současnými zkušenostmi a znalostmi, sama znovu rozhodnout, začala byste s jezdeckvím?

Rozhodnutí by bylo stejné. Nedokážu si život bez koní představit. Je to láska na celý život.

20. Jaký je dnes o výuku jezdeckví zájem – kolik např. dětí trénujete konkrétně Vy?

Zájem o jezdeckví je ne každý, ale vydrží někdy to je jen chvilková záležitost. Některé děti to zkouší a přijdou s rodiči na svezení jiné, začnou docházet a jezdit pravidelně. V současné době k nám dochází 10 dětí. Z toho je 9 děvčat a 1 chlapec. Větší zájem je u děvčat než u chlapců. Chlapci mají raději fotbal a podobné sporty jsou pro ně atraktivnější. Děvčata jsou více romanticky založená, kuň je často v pohádkách apod. Víc tíhnou ke zvířatům.

21. Od kolika let přijímáte děti do výcviku?

Děti přijímám od 10 let mladší jen výjimečně. Když ale přijde nadané dítě, bylo by škoda jej nepodpořit. Obvykle děti začínají s výcvikem od 10 – 12 let kdy už mají větší sílu a lépe dosáhnou do třmenů.

22. Vydrží u jezdeckví většina zájemců, nebo spíše většina pod nátlakem problémů a dřiny „odpadne“?

Většina jich odpadne. Někdy chybí dostatečná vůle nebo nejsou naplněny představy. Další jízdu nezvládají a začnou se bát pádu. Jindy to je pro rodiče finančně náročné.

23. Po jaké době (či v jakém dětském období) nejvíce dětí „odpadá“ od jezdeckví?

Nejvíce dětí skončí během prvního půl roku výcviku po tom, co zjistí, že nejsou naplněny jejich představy nebo je to moc velká dřina. Další kritické období přichází okolo 16 let. V tomto období navazují první partnerské vztahy, které jsou důležitější. Začínají se profilovat a mají už svůj reálný úsudek. Ti, kteří toto období překonají, zpravidla vydrží dál.

24. Podle Vašeho názoru a zkušeností, jaké důvody nejčastěji vedou děti k začátku výcviku?

Důležitou roli hraje láska ke zvířatům. Kůň se dětem líbí a mají o něj zájem. Je to krásné a ušlechtilé zvíře vzbuzující respekt. Kůň je pro dítě ohromný. Je zde, ale touha překonat strach a obavy. Sednout si na něj a dávat mu pokyny. To je přeci zážitek, splnění tajných přání.

25. Hrají v tomto rozhodnutí roli rodiče?

Určitě ano. Pokud jejich dítě projeví zájem, většinou mne kontaktují, zjišťují podmínky a možnosti. Důležitá je jejich podpora a pochopení pro časovou a finanční náročnost této záliby.

26. Je výuka jezdeckví výhodný byznys?

Vzhledem k tomu kolik stojí krmení a kolik času tomu věnujete tak ne. Záleží také na tom, jak máte nastavené ceny. V okolí se pohybují od 200,- Kč až po 500,- Kč za hodinu jízdy. U mne členové jezdeckého klubu platí měsíční příspěvek 100,- Kč, nečlen 200,- Kč za hodinu jízdy. Dělán to, ale hlavně proto, že mne to baví a mám radost, když se podaří u dětí vzbudit zájem.